

POEZIJE.

ZBIRKA LIRIČNIH PESEM,
FANTAZIJ, HUMORISTIČNIH BALAD,
RAPSODIJ, SATIR,
PRIPODOB BASNIJ, PRISLOVIC,
EPIGRAMOV, BALAD
IN JUŃASKIH PESEM.

IZDAJELIŠE:

Fran Andrejevič Zakrajski.

V GORICI

Založil Antoa Jeretič — Tiskal A. M. Oblari

1891.

POEZIJE.

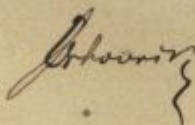

Zbirke liričnih pesem, fantazij,
humorističnih balad, rapsodij, satir, pripodob
basnij, prislovic, epigramov, balad,
in junaških pesem.

«ZLOŽIL :

FRAN ANDREJEVIČ ZAKRAJSKI. (*Zakrajski*)

V GORICI 1891.

Založil Anton Jeretič — Tiskal A. M. Obizzi.

106 930

106930

~~106930~~

030005688
st. f.

Vihonnan lehti esipuhe

Predgovor

Vsak umetnik ima pravico prinesiti svoje proizvode v svet; zasebno, če se mu zdé taki, da ga mora biti resna volja, oteti je pozabljenja.

Po tem načelu podajem sl. občinstvu v tem vezku snopič pesniških umotvorov, katerih nijeden ni bil še v kaki zbirki. Delce se loči v dva razdelka. Prvi, še precej bogato založen, sestoji iz lirčnih pesem, raznih fantazij, humorističnih balad, rapsodij, satir, pripodob, basnij, prislovic in epigramov.

(Gledé tega razdelka, v katerem se nahaja več pesnij veselostnega značaja, utegne se oni, kojemu je moja nemila usoda znana, ne malo čuditi taki na prvi pogled protislovni prikazni. Ponižen odgovor: Človek, od muhaste usode še takó lepèn, ne joče se v eno mér. V večjej meri veljá to gledé spisov, ki se imajo podati ljudem, da se im pa tam nekoliko oddahnejo in zvedré. Sicer opozarjam na mojo pesem v tem snopiču: „Vodilce za živeljenje“. V vseh obzirih ravno takšen sem, kakor to svetujem drugim temi stíhi.)—

Drugemu oddelku vsebina so balade, dalja povest v verzih: „Matijče iz Zorán“ in menda jako zanimiva junaška pesem: „Devinska grofica“, ktera opereca zeló tragično usodo.

Če bo toraj vsak č. bralec prej pazljivo čital moje proizvode in potler sodil je; v tem slučaju sicer skoro brezi skrbij nadejati se dobrega vspaha. Sicer pa: „Služabnici molk, sodba spodobi se Vam“.

V Gorici 5. maja 1891.

Pisatelj.

P O E Z I J E

FRAN ANDREJEVIĆ
ZAKRAJSKI.

I.

*Lirične pesmi, fantazijè, humoristične balade
rapsodije, satire, pripodobè, poučne pesmi, basni, pri-
slovice in egigrami.*

Zvečer na hribu pri Soči.

Elegija.

Legli so na morji že valovi,
Kjer mi solnce zdaj slovó blišči;
Trudui dan pojema in mrakovi
Plavajo po zraku, da temní.

Mira prapor ko plamtečo blano
Na zahodu zarja širi v znam,
Sum-beži, lej, tiho je pod mano,
V krilu tu večernem bivam sam;

Le skoz lipo gor nad mano veje
Tu na hribu sapic mili duhi,
Mir mi v srce žalne čute seje,
In strmenju služi vid in sluh.

Ko od tmin preplašena devica
Soča v bližnje morje tja hití,
Le po malem še rudeva v lica,
Ker v valéh ji komaj še brli.

Slastno gledam, kjer po zelenini
 Perivoj mi tih je cvel nekda;,
 Kjer zrcali se v vodâ sinjini
 Grškega nebá zmir jasni raj.

Kjer na bregu hladna beka rase,
 Kjer umira solnce žgoči pik,
 Kjer se beli janec mirno pase,
 Pil sem bujnih cvetk sladki mik.—

Oj mladost! Spremili njeni časi,
 Ki ji skrb in strah še ptujca sta;
 Nič ne mara, pa nebeški klasi:
 Sla in blagor jo že venčata.

Nič si z žitja trga ni otela
 Ko v ogujenih prsih silni žar,
 Vendar je nebega si najela,
 Predno je prinesla spravi dar.

Tam ko v čarovitem ogledalu
 Zrl božanstvo sem, navdušja poln,
 Ko še mirno po življenja valu
 Zibal se je mislij lahki čoln.

Iz prepolnega srcá je vrelo,
 V mé ni meril trpkih dvömov lok:
 Perje še pomembno je šumelo,
 Še pomembno mi šumijal je tok.

V vrte nezvenljive fantazija
 Iskajoče vèdla je okó,
 Kjer je sveže vence poezija
 Kazala mi z limbarsko rokó.

Zdaj v gorečem srcu je zattlelo,
 Pa kipelo je v tihi vzduh
 In po mladih strunah je zvenelo
 Kakor bi je šlatal skriti duh.

Kakor tihi, lej, metulj cvetice
 Poljubuje tam, presrečen gost;
 Tak sem sreče božal tovaršice,
 Pil nebeško sem zamaknenost.

Kak je treslo v svetem me žarenju,
 Kak sijale so mi nade v priid!
 Ali silnem mi hrepenenju
 Se pripenjal se je blag izid.

Zdaj pa — oj nemilega podira! —
 Kjer sem drznih upov zidal grad,
 Gledam vele cvetke sred brebira,
 Tempelj siplje se, spomin je mlad,

Ki ga ljubljenca osoda veže
 Na livado, srečni je pastir:
 On smehljá se zarji, srečen leže
 In življenje mu je večer pir.

Slastnega tovariš je občuta,
 Sveta radost spremlja ga povsod,
 Ker prijetno rožami obsuta
 Se pred njim razteza tiha pot.

Scer trpina na življenja cesti
 Temnih spak proganja mene roj,
 Le da s špranj nebeških up še zvesti
 Mi mrluha dol na zemski boj:

Kjer nedolžnost brez pomoči stoka,
Še slabost goreč občutek je,
Kjer hudoba gleda drznooka,
In pravica v volčjem žrelu mrè;

Kjer če, ko prijazen videz plava,
Jaz zaupno bližam se kak čas,
Praznosrčja mi Meduz'na glava,
Ko razgrnem jo, molí obraz.

V peznici ječečemu bójazni
Otemni mi sanj kalejdoskop
In njegove pisane prikazni
Zibnejo mi v nič, pozabe rop.

Srbi leta 1876.*)

Kaj te druhali, ta ljuta krdela
 Lačni ko tigri, od sela dô sela
 Daleč okoli, kar meri okó:
 Gor po planjavah, skoz temne lesove,
 S hribov krvavih, čez puste mostove
 Vse gonobeče na Srbsko deró?

Kdo je pregleda tam? Kdo je prešteje?
 Rastejo z breznov? Je Lucifer seje?
 Čudna je noša pa jezik neznan;
 Koder se Jordan, Nil črni se širi,
 Koder se v Traciji trinog šopiri,
 Strašne množice te imajo stan.

Tužna Slavjanska! Pokrajine svete,
 Ki vas teptajo srdite te čete,
 Solze točite, imate zakaj!
 Tud' za te spake je zraslo železo,
 Čujte orožje! Glejte njih jezo!
 Oh, ye nesrečne, tresite se zdaj!

*) V spomin osodepolnej dobi turško - ruske vojske.

Žig je za njimi in sleme dol' škripa,
 Z zlobnim korakom dol Turek iz sipa
 V divjem hrohotu prokleta hiti:
 Sivec se joče, deček tam cvili,
 Mrzlim oblakom devojka se smili,
 Kri se nedolžna v nebesa kadi.

Gledam li v istini? Alj se mi sanja?
 In če res gledam, o Bog maščevanja!
 Kak to požrešno zverjad še trpiš?
 Ti, ki Jerihovce vbil si presmele,
 Z jeznega trona to gledaš, pa strele
 V roč pravičnej še lene držiš?

~~Hal! kak temné že sinjine prej vedre,~~
 Hrasti Basanski in Libana cedre
 Jezne vrhove v oblacih tresó.
 Svigajo bliski spoú nebnega krova,
 V boj se nad vruga napravlja Jehova,
 Čujem: „Ošabnežu zmaga ne bo!“

Prej naj preplašena Sava, če more,
 Spet v Triglava zbeži skalodvore,
 Preje se Donava s črnih valov,
 Preje povrñe se v lok spet pušica,
 Kadar od njega leti kakor ptica,
 Vstavši se v zraku hiti naj domov!

K višku na noge! Šteti so dnevi!
 Plánite, plánite ven kakor levi,
 Kterim je tat mladiče pobral!
 Ki ga hirkanska je tigra dojila,
 Raua se vragu jě spet zacelila,
 V Túrkistan ž njim, da ne bode več klal!

Slišite! Slišite! Urno iz stana!

*Čujte, ko daleč grmi rekobrana,
Čujte njih glase, rožljanje in srd.
Bliže podé že razdraženi levi,
Silno doné že naprej zmagospevi:
„Svóboda, svóboda ali pa smrt!“

Taki ne čakajo! Z leve in prave
Viteze gledaš juhaške postave,
Kojé duh Lazarov vodi na plan.
V tla že strmijo osuple tam čete!
Došla je ura geozivne osvete,
Kmalu izplača se Vidov jim dan!

Ki si osmešil, podrl Faraona,
Milo pogledi na brate znač trona,
Strašni Gospod ti vojskinih trum!
Sodome žeplo na Turke razgrni,
'Angoro, Sedan ti nanje obrni,
Zopet en Timur jim steri pogum.

Zasmehujó naj te še ti surovi
In preošabni Madjani? Tvoj novi
Gedeon *), dej, naj je trešči v prah:
Onkraj gorá naj maliku kadijo,
V divjih samctah naj luno častijo,
Koder razsaja trepet ino strah.

Z grobov tedaj, ve razžaljene sence,
S Kosova urno hitite po vence,
Denes Gospod vas maščeval bo!
Ni Vukašina, ni Brankoviča,
Krasno veselje!... Bodite dans prlča,
Kako dajal bode Turek glavó!—

*) Černajev.

Furlanska beda

Ze v vas mrači. Mudi se črnej majci:
 Neslanega sokú kadi se miza,
 (Se ta je pičel!) v kuhnji mlada riza
 Se truma v srajci.

(Tako, če z gobca mu visi gazela,
 Ko z lova otec - lev skrban koraka,
 Mladina lačna mu pred' jazbo skaka
 Le - tam vesela.—)

Družine gazdo 'z jegna *) je prignalo
 Gladovno že hlepečega po žlici.
 Dospó sinovi ž njim... (Ah, vsem je v lici
 Gladú kazalo!)

Dvoživski vek, ko hrusti se Mesija,
 Kedor Pavliha bil je že v zibeli,
 Alj v zvezde se košati, češ da smeli
 Je nov Elija.

(Pa ni!...), poglej na krasne svoje čine
 (In vrisk zaženi!), glej v tolste krvopije
 V gradéh, pa v sužnja glej, ki y gladu pije
 Pregrenke sline!

*) Jegno - dvorišče.

Molčiš?.. A htečemu se, čuj, oglašaj,
 Ko jadu skušam si srcé izviti
 Iz urne Cézarjev najbolj-nesiti
 Rimljanov paša:

„Nesrečni Celt, ti v dolgi tmi živoči
 In gladni rod, kak trapi te in meče
 Nezgodna trda v tla! Alj zora sreče
 Ti kdaj napoči?“

„Ko v svet že beda tvoja nosi zvonec
 Trinogov tvojih trop se zvito smeje;
 Ančeš, le čaj — da s puto ti zavreje
 Nedeljski lonce!“...

Utilne zvok. — Zdaj kličem jaz: Krivice
 Kdaj jenjajo na glavo tvojo vroče,
 Vsušé solzé se ti gorké, ki joče
 Je tvoje lice?

Že tožb do sinjega nebes oboka
 Hiti odmev in kliče tam Gospoda,
 Ker končevalno v te mrači osoda,
 Že vredna joka.

In kliče: Vrzi s tabra vun tirana,
 Ki bede ga ni sram, se celo ne hlina,
 Ko boljši svet strmi, in v Orka tmimi
 Je sram Rimljana.

Svobodnjakove tožbe na cesti.

Vihár razsaja, oblaki podé,
Nad mano grmi in goré bobné;
Želodec nagaja, v mošnji je noč,
So strgane hlače na moč, na moč!

Svobôde sem želel, za njo sem upil,
In glej, kar na cesti sem jo dobil:
Nobena ptica svobodniša ni,
A mraz mi je v noge, želodec golí.

Oj, ti in tvoje presneto koló!
Ti zoprna sreča, storila si to!
Ti vzela si znance, si vzela denar,
Ti vzela si Zaljko — pa Bog jo obvar!

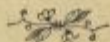
Oj, kje je, oj kje obetani raj?
Svobôdo vso drugo sem slikal si kdaj:
Želodec nasičen, sladkosti kolač,
A zdaj pa mi pravi vsakdo — postopač.

Res, kakor sem hotel, vès svet je moj;
Samó da ne vem še, kje spal bom nocoj,
Ukazi so naši, takó sem upil —
In palico to sem za žezlo dobil!

V sovražnih spremembah življenje slovi;
 Prej ples po dvoranah, pijača, jedi;
 Zdaj močnik na pragu in vodo in mraz,
 Raztrgane čevlje in kisel obraz.

Svobôda, zdaj vidim, vse lajša, sladi:
 Lej, v mršavi mošnji ni vinarja ni,
 Vsi žepi so prazni, v njih grejem roké,
 Pa tudi me čevlji zdaj več ne tiščé.

O mrzli vetrovi, razsajajte le;
 Skoz luknjast' kloboč mi sprehajajte se.
 Svobôdi le vkljub mi hladite glavó,
 Ki prej verovala prevročé je v njo.

Moč in pravica.

dšli z oroslanom so nekdej na lov
Tovariši: Osel pa kozel in vol.

Jelena vlové, ga koj oderó:
Svoje si ga vsak po svoje nato.

Vol:

„Ugodna je sreča, pogodbo sem čul:
Četrť mi ne uide. Hopsa, ju ju!“

Kozel:

„Jaz z drugo četrtjo pogostil se bom,
Namazano brado ponese na dom.“

Osel:

„In če je pravica, meni pa gre
Štrtina ko vama, juhé, juhé!...“

Poslušal, smehljaje se, lev je vse to,
Pa vzdigne koj taco, ančeš, da je bo.

Potem se odreže: — „Lepa je ta!
Če hočete norca, iščite si ga.“

„Oj buče prismojene, vrabčje glavé!
Bedakom jaz takim se smejem v zobé.“

„Jaz sodim — pa tiho! — takó govorim:
Štrtino tu prvo kot lovec dobim. —“

„In druga, in druga“ — zdaj lev zareži—
„In druga bo moja, ker kralj sem zverí.“

„Naslednja pa leva mogočnega bo —
Kdor hoče pa štrte — naj pride po njo.“...

Zgoljfani pobesi vol gobec nato,
Osletu in kozlu pa kine uhó.

Molée jo potegnejo, smolo dobé;
Namazana brada! Ju, hopsa, juhé!

Valkún*)

Epična rapsodija.

Oj, Korotan nesrečni, pripravi se na boj!
 Spet zbira se nad tabo oblakov temni roj:
 Nevercev truma senči dolin cvetoči plan,
 Odloke dan se bliža; bo velik in grozan.

Za stare kak bogove je vžiga zmage up,
 Ki s koč že spet je tira orožja divji hrup:
 Prodira s strmih hribov (tako hruči lijak)
 Išoč s očm kristjanov, Perunomolec vsak.

Z jeklenih bokov meči blesté se v gozd in vas
 In s pustih holmov čuje se tulba sivih päs;
 Čujó se bojne pesmi, ki onkraj še doné,
 In ognjem zla poguma še bolj podžgó srcé.

Strlé ko trstje gosto jim kopja s krepkih ram,
 Odmev pa odgovarja rožljanju s skalskih jam
 Spomin na dolge boje jim v prsih plamei:
 Njih teklo že je mnogo in krščencev krvi!

Vkloniti križ se ima? Mar zmore še Perun?
 O bojna kje nevihta je, vojvoda Valkun,
 Ki, kakor vlačí morje za sabo silni kit,
 Kraj Drave že in Save je tolpe gnal srdit?

*) Vojvoda Valkun (Valhnu zbira junake za boj
 zoper še nekristjanske Slovence. *Pis.*

Mar, kakor kdaj ugasne nad puščo zvezda kar,
 In potnik tam žaluje, ker koj je zginil žar,
 Sin Kajtimarov biva v razkošji brez skrbi,
 Ostavši brate v stiski, ko boja grom preti?

- O sladko domoljubje, duhá kako mečiš!
 Veselje v službi tvojej se smeje s srečnih hiš;
 Lej, spomlad tiho veje in roža krog cveti,
 In z dolov, sinjih hribov, čuj, petje kak doni!

Oblastniša je vera, srcé bolj čara še,
 Ki pot edina smrtnim v nebeške dvore je:
 Drži in trdno veže in dušo za vse dni
 Okrili éudovito, da k višku zmir hiti.

Valkun pa ne miruje, v Agantu zbira moč,
 V obrvih in na oku temni mu srda noč:
 Z očes jim šviga plamen, jim v prsih žolč kipi,
 Ko zbrane gor' na gradu takó ogovori:

„Kristjani, bratje, pozor! Ne vdajajte se snu!
 Na boj se dvigaj évrsto moč mojega rodú!
 Sovrag lomasti šumno, orožje sveti v kraj,
 Nebeške bliske rama posnema vaša naj!

Dvignite dolga kopja nad brata, ki je top
 In moli še bogove, nebes, lažnjivih trop.
 Sekiro vanj in loke! Naj meni, da z nebá
 Pogubno treska vanjga duhov počastna tma.

Kristjani, alj pretežka zmed žrtev ktera je,
 Da hranr cerkvá visoki sramote se otmé?
 Lažnjivke Žive tempelj naj vsuje se v prepad,
 Razpelo bodi prapor in Bog nam bodi grad!

Pa kje ste, srčni vodje? Privina, miren žar,
 Ko boja Bog počiva, a v borbi smrten kvar,
 Ki tvojih sto potokov jeleni gor' pijó
 In hrtje tvojih gradov zverini smrt nesó?

Mraččea megla v boji! Neverski vstal je trop;
 Sto holmov pusti svojih, obleci brž oklop,
 Sovrage klete žeti, oj nađe trdni dom,
 V vrtincih temne bitke alj kmalu zrl te bom?

Prihiti v jednem skoku, junakov sjajni cvet!
 Čuj, krik in divja buka z ostrogov hruje spet!
 Omoči meč s prevzetnih kočarjev teh krvjó
 K v veže posvečené sramoto spet nesó.

In Branibor, ti smeli, krščanstva ščit in zid,
 Ki vrag pred tabo cepa, ujadi lačnej v prid,
 Dej, v trume, da v kolibe nikdar se ne vrnó,
 Ko listje raztepeno, da v tla ti zibnejo.

Pa Zvitorog, ti hrumni, ki v toku zlih vojská
 Kar žanješ gosta jata ko makove glavé,
 Na vpornike ošabue razgrni svojo moč
 Ko toča zonorodna, ko vihre besna noč.

Mar v gozde tihe Vitle okrilil nogo si,
 Kjer silno bojno kopje še zasvetilo ni?
 Ki vnema scer srcé ti jeklenih ščitov zvok,
 Zdaj smrt skakavim srnam pošilja mar tvoj lok?

In kar vas ni na stanu, ostalih slavni broj,
 Iz mahovitih tabrov, junaci urno v boj!
 Zagnavšim se v krdela ko zvanim na gosti
 Naj skoro v bojni grozi vam duh zaplameni! —“

Zdaj Pargaš trombo sname, ovije ledja v pas,
Pa s hriba tam zatrobi, strašan zažene glas.
Raznese zvok se v gozde, mogočno v nje bučé,
Tja v splašene planjave, na cvetnih brd vrhé.

Savlov srd pred Gibejo.

Biblična rapsodija.

Zlaté večerni žarki, lej, Gibeje
 Pokojne strehe in močné zidine
 Smejočega se solnca prek Judeje.
 V spomladnem blišči plavajo ravnine,
 Dežela bujna se okoli smeje
 V veselji rajskosrečnem, ki ne mine;
 In Oljska gora, lej, se diči v cvetji,
 Tam Cedron kak šumlja o ptičjem petji!

Ni Savel tak pokojin, ki desnice
 Presilno ramo tam v svoj meč vpira,
 Stojčč na znožji dbrastene gorice.
 V nemirne vale gleda takraj vira
 Sè skale čopljajočega v ravnice;
 Notranjega je Savel znak prepira:
 Obličje možko mu temni oblačno,
 Okó mu kakor megla biva mračno.

Kakó se odlikuje gorostasna
 Podoba v dnu njegá, ki groza v vraga
 Pred njim hiti ti zmir temná, opasna!
 Razrit je dom nesrečnega Agaga,
 Trepeče Filistejec že, in jasna
 Na slayni voz ukleneua mu zmaga
 Prisveti zmir, ko v temna jata vdarja
 Sè silo zlo saharskega viharja.

Stoji nedaleč tamo pri drevesu
 Krvavili bojov tresk, mi Abner čili;
 Pogum se bliska vojvodi v očesu:
 Že marsikteri knez kolena v sili
 Je pregnil zmagana na bojnem plesu
 Pred njim, ki zvan je orel urnokrili.
 Sloni mu kopje strašno v jeznem hipu,
 Leži mu ščit, sveteč kò luna o ščipu.

A kdo je tretji, čigar oko mlado
 V Jordansko tja pobrežje zrè sanjavo?
 Krotak sedaj, grozan je pod čelado
 Ko polomaj, ki hrufe skoz dobrovo.
 Spoštuje David v njem največo nado
 In Izrael ga zove svojo slavo.
 Mladiča le-tá podobna krasna
 Je Jonatan, prijatelj zvezda jasna.

Ne čara ga pobratimova struna
 Nebeške plunke zdaj, povsod poznata;
 V kipečih prsih mu razsaja buna,
 Ker vedeti na begu mora brata.
 Lažnjivega naj strela govoruna
 V nesreči pa taječegá se svata!
 A Jonatan goreči više ljubi
 Prijatla v svobode nesrečni zgubi:

„Kod hodiš mi pobratim, duša moja?
 Se iščeš ga, zavetje že te krije?
 Znebil kalečih si skrbij se roja?
 Pri hladnem ti studencu roža dije?
 Razkrilila se noga že je tvoja?
 Alj skrivaš še se v temnem dnu samije?
 Upaje dobro, alj moj duh se moti,
 Ki v tvojo sladko lono se peroti?“

Kdaj svidenja se dan v spomladnem krasu
 Povrne? Alj veselja rosa zmoči
 Prijatlomā obličje v kratkem času,
 Ki kruti beg temačno zdaj ju loči?—“
 Tak kraljevič zdihuje belolasi,
 Ki Davida na pot odvel je snoči,
 Kar, čuj ga, stari zvezi ščit in veri,
 Besedo v Savla mrčnega naperi.

„Oj, oče moj! Duhá ne čutiš zlega,
 Ki rije kvarno zdaj v osrčji tvojem?
 O jenjaj! Vzrok karkoli ti je krega
 Notranjega in prečemerni pojem.
 Odpravi zmaja, ki te hudo bega,
 In brzo mir naredi v srci svojem.
 Za sabo, znan ki meč si vsem viharen,
 Pogled obrni, ak si sreče maren.“

„Razvne mi ti srcé junaška slava,
 Grejoča svojce kakor solnčno lice,
 Ki žarkorodno gor' v sinjini plava,
 In ravne tam zlati in vse gorice.
 Naj treska grozo v vraga tvoja slava
 Enako pišu srdnemu, ki goni ptice,
 Da z valom mešajo torobne krike,
 Ko v burnem' jezeru plešó trstike.“

Savel strašno zdaj pogleda,
 Upije: „Srd ti moj preseda?
 Sin nevredni, da b' ne bila
 Kleta majka te rodila,
 Ki so dragi ti lopovi,
 Beli zunaj ko grobovi,
 Toda črni v vražjej duši,
 Ki zvestobo bratom kruši.
 Meniš, David — mor ga vhati! —
 Znan da ni mi vpornik zviti?
 Skrivši snuje sin Jesajev,
 Ta potomec krutih zmajev,
 Kar je tebi, slepec, ljubo,
 Meni v šteto in pogubo!
 Predmet mislij, hrepenenja
 Biva njemu v blišči zdenja
 Svitla krona, žezlo moje,
 In, nevrednik, tudi tvoje!
 Zdaj pa tebi duša v sli
 Še hinavcu plameni?
 Nikdar več se mi ne hlñni,
 Tu prokleti, tu pogini.“ —

Izreče, in kakor val nad skalo
 Srditi tja hiti, k drevesu šine,
 In lice še skrenivši, že prepalo
 Koj kopje vojvodi iz rok izvine.
 Le - to zbrči - a Bogu hvalo! —
 Zapičenega tam frčanje mine:
 Lej, kakor streli bil bi žrtva vneti,
 Od sulice se strese dob zadeti.

Strmi, ki bežal zmir pred njim je smeli
 Sovražnik kakor pesek o viharji
 Mi Nerov sin in on, ki zdaj mu beli

Zlati se mladi vlas v večerni zarji.
Nezvesto jeklo Savel pa zbledeli
Proklinja v silnišem srca viharji
Molče srdit, ko solnce tam od zone
Za hribe kananejske naglo tone.

Doktor Čmokavzarjev hymnus.

Pred vsem mi zdravniški bil stan je po vseči,
 Sem tečil, sem videl, da srečo imam;
 Ozdravel je vsak — ponosno smem reči —
 In bil je otet, če — ozdravel je sam.

Prosila je majka, kažoč na bolnika:
 „Za Boga! Otmite ga: Sin je, moj sin!“
 Jaz brzo pritisnem in, čuj, že z zvonika
 Zaklenka: Otet je bil vbogi trpin.

Izročal mi ženin je mlado nevesto,
 „Oh, vsmiljenje, doktor, če ne, je vse preč.“
 Jaz v mirniši stan koj odprl sem ji cesto:
 On jokal je, njo pa bolelo ni več...

Nekoga v Ameriko gnalo je hudo,
 Ki, kakor verjél je, kaj dober je svet,
 A lej, oboli. Jaz pritisnem in čudo:
 Takôj preselim še v boljši ga svet.

Število njih ve se, ki pali so v boji
 Pod Savlom in Davidom Tisoči so!
 A živa jih duša nikdar ne prebroji,
 Ki šli izpred mene na jame so dno.

Z gomilami kinčal mrtvaške sem loke,
Sem trgal vezi in sem stiskal solzé,
Da ne samó čebrov, ampák vodotoke
In jezera ž njimi napolnil bi že.

Da več ne morim, marsikaj sem poskusil,
Grozivne sem smrti zdaj cesti se vprl:
Zamenjal sem leke, razum sem si brusil —
Bolnik pa — o greza! — med tem je umrl.

A toljka je dnešnja svetá že prevara,
In toljko načinov je zreti stvari,
Da ni me nikoli proganjala kvara;
Marveč še povsod sem dosegel časti.

Če spravil sem v grob prebogatega kreza,
Zameril se nisem, še slavo sem žel;
Sledila je hvala, nikakor ne jeza,
Dedičev me trop je objemal vesel.

Lekarne, zvonovi imeli so delo
In mirodvor nov se sezidal je koj,
Najetih pogrebcev je kar mrgolelo,
Imel sem krog sebe hvaležnikov roj.

In da-si sem dno danaidnega soda
Le polnil in s kraja pustošil sem svet;
Bila „*non plus ultra*“ jo moja metoda,
In moje imé kar doseglo je cvet.

Lekarnarji peli v sonetni so rimi,
Zidarji, pogrebci glušili so me;
Upili so pompefunebrovci ž njimi,
S spominkarjev ust pa grmelo kar je.

Ogoljufani hudič.

Imeli so Drenjci pšenico sejati,
Pripravljala pluge in brane je vas;
Kar necega jutra se hudi priklati,
Takó se zadere nad kmeti na glas:

„Oj Drenjci, ki berete pridno novice,
In kar se enac'ga v branje vam dá,
Pač morda ste brali, učene glavice!
Od nekdej da mojega pol je svetá.“

Spogledajo Drenjci se: — „Kapa kosmata!
Kaj tacega čital nobeden še ni,
In brž izpoznajo, da laž je robata,
Kar Črnko blebeče. Alj vsakdo molči.

Zdaj spak nadaljuje: — „Po vbijte si v glavo,
Kar tukaj vam pravi na vedenje se,
In boste spoznali -- ak umete pravo —
Pol poljskih pridelkov bo mojih odsle.“

Že misli, na tesno da spravil je Drenjce,
Mežnrka napihnen in škili grdó;
Že šteje v vmazanem duhu vse ženjce,
Ki pôslal ob času na Drenje je bo.

A Drenjci lisjaki mu hlinijo vero,
 Pred njim se priklanjajo, to govoré :
 „Oj care mogočni, vse res je, a ktero :
 Dolenje alj zgornje tvoje naj je?“

„Dolenje. Hahá! To za vašo je torbo!“
 Odreže se spak zaničljivo nato,
 In kakor bi htél še bolj zmešati čorbo,
 Pristavi : „Gorenje, to moje naj bo“. —

A komaj iz Drenja se spravi Kosmatko,
 Zaženejo Drenjci krohót ino vriš :
 „Le pridi, le pridi; a pazi na prat'ko,
 Drugače še žetev kakó zamudiš“.

Kar nič ne zbojé se postave neslane,
 A to si izduhtajo zvite glavé;
 Za letos pusté tam orala in brane,
 S korumom vsa polja obsadé.

In zopet pritisne rogati za časa,
 Veselo se muza, si mane roké;
 A koj se mu brada pogrezne do paša,
 Ko vidi koruu : „O gorjé, o gorje!“

„Kje bila je glava? Ó da bi te muri!“
 Tak Črnc z goljufani huduje zdaj se :
 O tristo medvedov! O kakšen sem Jurij!
 Brez britvice Drenjci obrili so mē!

In lastnim očém sedaj komaj on ver'je,
 In ovčje pogleda — že padel bi znak —,
 Ko vzamejo *spodnje*, in njemu le perje,
 Prezviti tej buči, pusté za tobak.

Jezi se zdaj Črnko, vès zèlen na lici,
 V klobuk se mu smejejo Drenjci nato,
 Za malo se zdi njegovi butici,
 Da tak nakacáli so kmetje mu jo.

Hudiča je sram, ko so Drenjci veseli,
 Gorjé, o gorjé, ko bi ustil se svet,
 Da kmetje so zlodja za norca imeli,
 Zdaj Črnko nad Drenjci zadere se spet:

„Ker vidim, da zdolaj je moč ino slava,
 Shranite mi k letu, kar dóljenje je;
 To želje so moje, to moja postava,
 Drugače, drugače vam bóde gorjé!“

„Takó primaruha, butice ve drenjske,
 Mi zveste, da nisem Pavliha ni Pust:
 Le zbobnajte vkup učenjake slovenske,
 Ne zmaknete, n', mi več spodnjega 'z ust“.

In Črnko zdaj dvigne vesel cepelige,
 In ko že pomika 'z dolinice se,
 Za hrbtom mu Drenjci pokažejo fige:
 „Že prav, veličanstvo, le pridi po nje“.

S prihodnjim poletjem se Črncem povrne,
 Hahá, alj bo Drenjcem pokazal zobè!
 Pa kak se prestraši, (glej, skoro se zvrne)
 Ko v samem tam žitu zagleda poljé.

„O bes te opáli! To zmaga je druga!“
 Tak Črncem se zvija in škriplje z zobmi —
 „O kaka sramota, da bi te kuga!
 Da kozje molitve se zlodej uči“.

Zastonje je. Glej, Drenjci vzemé si gorenje,
In s težkimi snopi, smeje se, hité ;
Strnišče pa Črncu pusté le dolenje,
Po katerem, če hoče, naj brusi peté.

A 'z Drenja se zmuzne ko maček politi
Roté se hudó, da ne pride nazaj ;
Ker vé, da se mora še dosta učiti,
Da z zvitimi Drenjci se skusi kedaj.

Doktor Lenko in duplika

dvetnik Lenko na Polici
 Popoldne zdelan tam sedi,
 Mahalce vlada mu v desnici,
 Preganja muhe in meži.

Kakó sladak je vendar spanec,
 Ne plati ga noben denar.
 Kaj proti njemu je piščanec,
 Gubánica alj vinca dar!

A le, se ve, ko mir je v hiši,
 Ti Lenkovič takó zaspí,
 Da v trdem spanji ti presliši,
 Na njem če drva cepel bi.

Pa denes muhe in vročina,
 (Mahalce dela, kar se dá)
 Komarjev tolpa pa končina
 In, ah, njegova duplika:

To njemu kar mirù ne dava,
 Zaspati, šmentaj, kar mu ni,
 Kakó se Lenko premetava:
 Jecljaje zdaja, škrpenti.

Napósled spanja bog se vsmili,
 In Lenko, čuj, žahrka že,
 Da v gostih rojih muhe v sili
 Oplašene takoj zbežé.

In zdaj odvetniku se sanja,
 Da z odra društvu govori,
 Kakó na delo je naganja!
 Kakó za narod vés gori!

Beseda vbrana mu je, lepa,
 Povdarja delo le povsod,
 Pa svoj govor tako-le sklepa:
 „Na vstrajno delo, mili rod!“

„Nemarnosti se koj izvijte,
 Posnemati bo mene clo,
 Iz spanja brž se probudite,
 Ne spanja, dela časi so.“ —

A, čuj, kedó na vrata trka,
 „Gospod odvetnik, duplika!“ —
 Kaj še! Odvetnik le še hrka...
 „Gospod odvetnik, duplika!“

„V četrtek bo že obravnava,
 Podpisati le treba je!“
 Zamán! Odvetnik mirno spava,
 Za narod — v spanju trudi se.

Klijent pa rovšta, močno kljuka,
 Ter s čevlji drsa, tolče v tla,
 In pazi nanj in pridno kuka:
 „Gospod odvetnik, duplika!“

Pisar priteče: kaj hudirja
 Nepokoj grdi delate? —
 Takó nalašč kriči in zmirja,
 Zastonj tuđ' ta mu vohvatka je.

„Gorjé vam, pravda ko bi pala,
 Po časnikih objavim to!“
 A Lenko zajecľjá: „O hva..a..ala
 Občinstvo, za zaupnico!“

„Lej ga, jezi se mož mrmraje —
 „Tu sanje ti redi in spi,
 In še zaupnico si daje,
 Zapal ko je zaušnici!“

„Naj môra Vas!“ — kljent zavpije —
 „Gospod odvetnik, duplika!“ —
 Pa kaj? Alj doktor norce brije“.
 Lej kar poskoči: kaj je? — Ha!

Štrlé mu, lej lasjé sé silo,
 Okó jezi se, škriplje zob:
 „Prokleta bolha!... Vražje šilo!
 Drži se kože mi ko klop!“

Mrčes beži. — Spet Lenko vmira:
 „Gospod odvetnik, ne bo dal!“
 Kljent na glas zaprotestira —
 „Prej delo, potle boste spal“.

Però in tintnik prinesíte!“
 Podčrka Lepko s trudom se,
 Ter zabebľjá zaspan: „Pustite,
 Zatraceni, na miru me!“

Vodja Pivar

Kaj? Spreten vodja vam je ta pivár?
 Kakó? Saj ni mu nič za vodo mar;
 Ker stvar nobena, od vshoda do zahoda,
 Mu zoprna ni tak, ko v vrčku — voda.

Pa zna vam mnogo! Ima pamet živo!
 Pač res! On ve, kje najdeš — dobro pivo.

Tud' treba njemu ni pred krčmo veje:
 On ve natanko, kde se pivo smeje.

Nikamor, ha, tak močno ga ne vleče
 Ko tja, kder svitlo pivo teče.

Zato kedaj pobožen je, in v šoli,
 Da bog bi skrajšal ure, skrivši moli.

Da ga nobena, deste, skrb ne vije?
 Kak ne! Saj noč in dan skrbi, da — pije.

Kakó je gibčen! Kak ga delo briga!
 Nevtruden je. Glej, zmir po-krčmah šviga.

Da naj se Aleksander kdaj nameri :

„Ná! Zberi si palače, njive!

Kar češ, ti dam“ — Pri mojej veri,

Kaj, menite, bi prosil? — Vrčka pive.

Moj Bog! Berilo člo mu več ne pridi,

Ker mesto črk, le — *polne vrčke vidi.*

Vedilce za življenje

Dva sta prav za prav nazora,
 Kakor hočeš, vidiš svet:
 Alj tišči te črna mora,
 Ali smeh poganja cvet.
 Vem, da solz ti sili srago
 Vsoda 'z jedne vreč obeh,
 Ti obrni brž bisago:
 Zadej jok, pa spredej smeh.

Često v spredujo sezi vrečo,
 Rož si v vence beri ž nje,
 Zadujo pa ko temno ječo
 Odurjavaj, boj se je.
 Krepka hrani zmir čutila;
 Da ostane čvrst ti duh:
 Strasti smatraj kot gonila
 Zla. — Njim ostani vedno gluh.

Jasnih je plati v naravi :
 Vonjaj, tiplji glej in čuj !
 Tud' v življenji sla se javi,
 Tesne čevlje le sezuj.
 Skrbno si dobrote milo
 Vsajaj klico v dnu srca —
 Človek zli je, glej, kaznilo
 Maščevalnega boga.

Širi jasno si obzorje
 S tem, da više zmir stojiš ;
 Kdor se v nizka tla zaorje,
 Izgubi svitlobe bliš.
 Toda silno se ti želja
 Nekoristno ne steguj,
 Da te grel bo žar veselja
 V tem življenji raznih nuj.

Ti duhá primerno likaj,
 Ker nevednost škodi ti,
 Veruj krepko in ne nikaj,
 Kar tvoj um za zmir beži ;
 Ker zastonj je, praresnice
 Ne boš gledal tu nikdar ;
 Ti nevid, iz motne žlice
 Češ jo s silo zreti mar ?

Jok, nemir, prepir in dvombe
 Črnogledu puščaj ti,
 V jasni plati ti zaslombe
 Za življenje išči si.
 In obličje bo cvetelo,
 Ko odžel si davno klas,
 In okó ti bo žarelo,
 In vesel ti bode glas.

Jurijeva neznanpica Apolonu.

(Humoristično - resen potpourri)

Zvečer ob uri mrzli, baš deveti, *)
 Svetila slavna zvezda je Jeruzalemu,
 Ko mimo so hiteli kralji sveti,
 Ki davi so molili v Betlehemu,
 Ke nad Gorico-zatemni in jame
 Nevsmiljeno rožljati toča na - me.

Bil hrup je na dvorišči; jaz razločim
 Koj sinov glas med šumom razuzdanim.
 Kar pevske citre stran, in koj poskočim
 Ter planem ven, da dragi život branim.
 O povrnite ve, oblasti večne;
 Kar videle so zdaj oči nesrečne!

Pretepati nedolžnost za krivico,
 Narobe svet, že videl dni sem svoje;
 Kako pestiš in drzen treš pravico,
 To v jezi vsak poet že davno poje,
 A kar postalo mi je zdaj očito,
 Ganilo bi biló srcé kamnito.

*) Ponižna spomenica na večer 6. jan. 1889.
 ko je bil Jurij od Lahonov napaden in nakleščen.

Navajen zreti sem Slovenca, brata,
 Tolčénega na nákválu nadlôge;
 Prolil tud za - te, scer nesreče svata —
 To vesta noč in dan — solzé sem mnoge.
 A sin tepén — prikazen mi neznaná —
 Doslè me ni še skléla taka rana. ...

Ki čitaš to, alj ne bi se ti smilil
 Pređragi noseč tvojega imena?
 Surovo vlečen ne bi se ti smilil?
 Ne zgrela se ti kri še tako lena?
 Tedaj pristopim in zavpijen žloti:
 „O jenjajte, za Boga! Mir, togoti!“

Na nebu zlo razjarjenem temneče
 Ne spreobrne vreme se hitreje,
 Ko stegno se stvori iz goste gnječe.
 In v gласov hrupni zmesi trop zablejë;
 (Biló bi streslo se srcé iz kvarca)
 „Nabijte ščava! Urno dejte starca!“

Omolknejo še ne pijana usta,
 Ko zdajci uzrém osode grenko strano:
 Popadeta me, lej, dva močná hrusta,
 Ter naglo zdirjata po dvoru z mano.
 Med kletó telovadbo hrup grohota
 Uganjala je tam ostala žlota.

Ni zla dovolj! — Roké ozeble jima! —
 Ko v peklú Danteja z menó leteča
 S pretežkimi pestmi — strašná uima! —
 Zabobnata še često v tužna pleča.
 O kje, o kje si slavni bil Apole,
 Da izvlekel bil bi me iz smole!

Prihrul bi bil z Olimpa v gruče
 Kot jezni bog v prikazni grozosevca,
 Ter zagrmél bi bil v ošabne buče:
 Nesramna vi druhal, pustite pevca.
 Ki tolike je svat lež tu nezgode;
 Saj, dasi len, saj časi kaj zagode.

Dejal bi bil lehkó. — A sredi smole
 Pustil si me, ravnaje vse inače.
 Zdaj višnjev hrbet nosim, o Apole
 Ko bil bi ti jim z lahka stresel hlače
 Treščé z besedo velemožko vanje —
 Zanašati se na - te, prazne sanje!

Nekdaj si mož bil, mož (a ne zameri!),
 Ko šlo zares je pesnikom za kožo:
 Da lé bili so trdni v tebe veri,
 Takoj pokazal si jim sreče rožo,
 In zginila je krtova dežela,
 Ker tvoja je pomoč zvestó zaevela.

Arion pil bi bil grenkó mornico,
 Da nisi rešnje ti poslal mu ribe:
 Odnesel zdrave je peté v gorico,
 Kjer spet zagledal tihe je kolibe;
 In Ibika, vmorjénega v puščavi,
 Strašno so maščevali ti žijavi.

Ha, kak pa zdaj?... Poslušati me rači
 In ne zameri!... Slep sedaj pčetu,
 Ti nektar piješ gor' mirau v palači
 In, brez skrbi za nas, čebljaš v sovetu.
 Aj, krasno, aj!... Zalivati ambroz'jo!
 Ko pevca tu učé molitev kozjo!

Ko nov bi bil Narcis, zaljubljen va - se,
 Alj nov Iksijon, gluh za vse na svetu,
 Vès drt, zamaknen v bòginjske pojase,
 Šetalec nem po večno svežem cvetu,
 Zdaj glasnih molb ne čuješ strune zlate,
 Ko bi s kartavnami jih streljal va - te.

Mar pametiš, ko šlo je tam za Trojo,
 Kakó ste pipali se gor' bogovi,
 In clo kocnjali — vsak trdé le svojo —
 Da tresli so Olimpa se zidovi:
 Tu Trojevci, Ahajevci tam zvesti,
 Hoteli ste, gorjé, se kar pojesti.

Strašanski srd je vès Olimp nahajal,
 Ko z ljubko je Enèj sešel se v mraku:
 Kakó je škripal otec Zevs in zdajal,
 Kakó je švigal mu Merkur po zraku!
 Dokler da s kraja spravi brodokljune,
 In tužna se Didona tam presune.

Zdaj, čuj, Apol! Ker v mojem ti slučaji
 In drugih vstavil nisi se zaprekam,
 In kjer nemarščino zdaj paseš raji:
 Zató ti nezaupnico izrekam
 V imenu — čuj me lipa v temnih lesih: —
 Vseh pesnikov na zemlji in v nebesih. —

Blančajda. *)

Popoldne iz Gorice, po letu tam nekoč
Prispè Čenkin na Blančo, po senci pohajoč:
Mešaje paragrafe (kedo bi pač dejal?)
Na pamet zviti doktor prizive je koval.

Zatožencu in njemu, ki v pravdi je tožnik,
Če treba, cvet ta redki, ostril je brambe pik;
Kar nič Čenkin ne praša, ustavlja li se vest,
Aljne dvoplatstvu temu, da dnar le roma v pest.

Oj dnar, edinj balzam, življenja slavna mast!
Oj cvenk ti čaroviti, nšesu rajska slast!
Presladka simfonija, ki vžgeš človeku kri,
Da clo čez Eiflov stolp te veselja skočil bi. —

Tako Čenkin mi duhta in pazi v krasni svet,
Kar tam gorjé zagleda: ženská najlepši cvet;
Gorjé, to rečem zopet, ker istočasno se
Veriga mu nadležna v življenja voz pripné.

Očaran vrt, ne polje, Čenkinu zdi se Blanča,
Kjer teče med in mleko in raste pomoranča,
Kjer rizajo se Vile, razkrite in mlade
Ter močijo v studencih ko sneg belé nogé.

*) Nekaj kmečkih hiš pri Gorici pod Kostanjevico.

Vè kraji most iz davna čez tok razpet stoji,
 Na njem pa sveti Janez lesen mi križ drži.
 Ljubezenski naš Lavdon še enkrat se ozrè,
 In tamkaj za ogrado opazno skrije se.

Stoji tam onkraj hiša, oj hiša z latnikom,
 (Čenkine oboroži oko z dvočénikom)
 Pod latnikom devojka — saj taka se mu zdi —
 Sred pur in pičoladov pred vrtecem sedi.

Dobrotni ti božiči, clo lokostrelec Lelj
 Jej služijo (Čenkine sanjari v ognju želj) —
 Gorjè, pa kaj krnjoha?... Ni to preščičji bas,
 Ki s hleva, čuj, prošira kot raj skruneči glas?

Od temena Romeja do palčnih dot kosti,
 Ker Rožo zrè pred sabo, mogočno premršči.
 „Krasote, ha, nadzemske! Tak limbar še ni žil.
 Clo Kavkaz ženskoslavni jednake ni rodil“.

Takó razpel je roki in zrl, sladkó zavzet,
 Ko Lavro v koplji samo dobil je njeu poet;
 Tako trojanski starci, vgladayši Heleno,
 Ko mladci dvajsetletni sladkó strmeli so.

Lasjè, ko svila tanki leščè se črnoživo
 (In ne ko žensk pomestnih ukupljeno predivo) —
 Oči črné, in skromno je pregnen nos. Bez peg
 Obličje, vrat in roki so ravno padli sneg.

Oj vitez, vitez manški, ti slavni Don Kišot,
 In ti, o Dulčmeja, kar skrijta se za plót:
 Kišot, ker mim Čenkina le muha si v ljubezni,
 In druga, ker o Roži posnetek si le trezni.

Vsak dan, čeprav od daleč, od zdaj bo stal pred njo,
 Prehuda mu je rana presklela srčno dno;
 Čuvit pa mora biti, da drog ne prileti,
 Alj vanj trdó poleno odkod ne pridrvi.

Nikdo ga nima čuti, ni videti okó,
 Ko vzdihoval po Roži in vanjo gledal bo.
 O katero snel je zelje, pijačo kako spil,
 Da v tako je globino ljubezni se zaril?...

Pristojbine nadležne, srditi vi prizivi,
 Odstotki, paragrafi in strauke, bog vas živi!
 Miruj finančno vodstvo! Čenkin ne ugovarja,
 Ker vanj je prisijala ljubezni mila zarja.

Nekoč, Čenkinu preveč ko v prsih hruje boj,
 Žereča misel v glavi postane djanje koj
 Pred Rožo tja poklekne, ji tam razkrije zdaj
 Srcá ščemeće rane, ljubezni sladki raj.

Kako Čenkin zgovoren ti vpričo Rože je!
 Krasoto nje opeva, kreposti njene vse;
 Kak ona je edina, kar svet jih je rodil,
 In najbolj vredna ženska, za katero bode žil.

Prezvita krasotica sladkó nasmehne se,
 In zdaj še le Čenkinu se perivoj odprè;
 Vse grome in viharje, clo ravs peklenski bi
 Preslišal; tak zamaknen zdaj vpira v njo oči...

A čuj, kaj trešči vanjga? Zadel ga je mrtud?
 Nikar, bog bodi hvaljen! — To cepec je le hud;
 Ki, joj, odzadej pleča, — Čenkin da zvezde zre —
 Ko stregel je ljubezni, ošlatal strašno je.

Ko v drugo šine cepec in v pleča kaže pct,
 Čenkin zdaj, ko bi trenil, preskoči rov in plot :
 Zdaj v dir; smeje se vanj pa čuj, vpije Rožin mož
 „To za - te, oj falote, kdo sem, da vedel boš!“

Čenkina, lej, na Blanci ni zrlo več okó,
 Odkar ga tam zadelo je v pleča tak hudó :
 Kar, jaoh, grozovito se vsulo nanj je zlo,
 Ki je, dokler bo živel, kaj zvesto pomnil bo.

* * *

Groznó, sprejoi in hujše neg ogenj ali toča
 Zadene ti človeka ljubezen, ah, prevročča.
 Najhujše pa zadene — Čenkin ti to pové —
 Če v gaj ti prepovedan se zatekó nogé.

Rilkova smrt.

Groteskno-humoristična balada.

Nemara grad je Rilkov še marsikomu znan,
 Kjer miza je korito in krulba slednji dan,
 Če vprašaš po graščaku, zastonj je — več ga ni,
 Napaden in umorjen je sklenol svoje dni.

Trdó je Rilko spaval in sanjal je celó,
 Kakó mu tam v korito zajútrek že nesó,
 In v sanjah, čuj, zakruli - kakó je srečen svat! -
 Kar zdrami ga, o groza, ropot graščinskih vrat.

To ura ni navadna, pravičen, ha, je sum:
 Kaj kljuge zarožljajo in kaj pomenja šum?
 Nič dobrega ne slati; léj, Rilko plane koj:
 Pripravljenega najdi kar - koli, tudi boj.

A yragu se umekni, ne hodi mu naprot —
 Takó si Rilko misli ter stisne še vè kot,
 Od zadaj je zabranjen, še rilec pomoli,
 Da grozni zob, če treba, koj v vruga zasadi.

In res, čeprav pri Moltku se boja ni učil,
 Načrt je vojskovnanjski izvrstno v bran razvil,
 In kakor se junaku spodobi, čaka zdaj
 Z nastavljenim čekanom, ter zré v nevarni kraj.

In ko še enkrat močno, čuj, zarožljá tam ključ,
 Med vrati že obsije možé blesteča luč :
 Pa znano vrv. lej, jeden, drug oster nož drži,
 In kakor rabelj gazda upira vanj oči.

Zdaj Rilko se zadere, kot rečt htel bi mu
 Očitajočim glasom : „I ti, o Brut, si tu ?
 Izdati hočeš mene, prodati mojo kri ?
 Izdajnik, kdo bi mislil, da tak si zlobnež ti !“

„Pa jaz verjél sem tebi, v pogled sem upal tvoj,
 Ko božal si pred gradom na solnci hrbet moj ?
 O kaj hinavca nisem probodel koj tedaj !
 Zaslužil sem krivico, da varaš tu me zdaj !“

„A čuj me ti, ki mleko si majke tigre pil :
 Prej volk bo ljuti ganen solzé pred ovco lil,
 Čeljust mi prej odpadi, odgnij mi tukaj zob,
 Kot vdam se tebi z lepa, lažj nesramni rob !“ —

Zdaj Rilko krik podvoji, okó mu zagori,
 In v trojko, lej, osuplo na moč se zakadi ;
 Za njim se dvigne stelja, pa trojka zdajci v stran
 Odbulme kakor ovec pred volkom trop plašan.

Vesel odskoči Rilko, a gazda se jezi :
 „Mar bereš časopise ? Alj zlodí te učí ?
 Ni dosti anarhistov, da človek bi že klel,
 Ne ! — Vrag celó upora priklatil se je v hlev“.

„To sad je svobodnjaštva, narobe da je svet,
 In red ko človek ceni, med norce zdaj je štet ;
 Ko zakon se strahuje, pokorščina je kvar,
 In polen vražje trme je hlapec gospodar ?“

A čuj me, krvopija! Čuj, Tantal in Tiest,
 Ki točil kri bi mojo tajé srcé in vest,
 Zastonj obračaš v mene, stoletja slepi rob!
 Ter brusiš ondi v kotu na veke kletí zob“.

„Ni zginola, živi še, spremenjena pošast! —
 Še, bogme, vlada reda posvečena oblast...“
 Izreče to in nadenj, vekšaje srda žar,
 Mogočno v borbo hujska pajdašev plašni par.

Še zob togotno škriplje, doní še bojni klic,
 In jeza, da je groza, temú že z možkih lic,
 Ko z okom v vraga vprtim, pripravljen zdajci v boj
 In s krikom se pomakne neznansko vneti roj.

Zastonj se Rilko vpira, v pomoč in bran kriči:
 Že ondi krčevito tiščé ga mož pestí;
 Glej, vjeti sta ušesi, zaman je vporna moč,
 Potegnen, ah, iz kota kar javk zažene v noč.

Pa tlak in steljo grize, in krik do zvezd podi,
 Da kje na zemlje obli rešitelja zbudi,
 Da pričo vsaj privabi, pogine maščevan,
 Če res usoda tirja krvi poslednji dan.

Čeprav vlekó ga grozno, postavi spet se v bor,
 In možko še poskusi pri vratih zadnji vpor.
 Zastonj! — Na klop privezan, da s spanja šine vas
 In kakor to. dejal bi, ginljiv iztiska glas:

„Tedaj umreti moram? Gotov je moj pogin?
 Pravica, če še vladaš, maščuj ta grozni čin,
 In kakor sem nedolžen, pravične molbe so,
 Morilcem ti povrni naklonjeno mi zlo“.

Pa v tem ko milo vpije, pogled na moč ganljiv
 In srčno išče njega, ki toge vse je kriv.
 Gorjé!... Roké taiste (nesreča trešči v nje!)
 Ki nekdam so gladile, zdaj — klavni nož drže!

Privida se očesu? Alj pekel ž njim igra?
 Mogoča izpremema, zmotnjava je srcá?
 Usodinega črta!... Prijatelj mogel bi
 S hudobno lastno roko točiti bratsko kri?

Odkritje Rilku vzburka občutke v dnu srcá,
 In vroča solza kane nesrečnežu na tla;
 Tja v gazdo, čuj, zastoka ančeš, kaj čakal boš,
 Izdajica nevredni, le brž porini nož.

A gazdi, kakti njemu, ki krivde se zavé,
 Oblast pogleda čudna presune zdaj srcé,
 In roki dvigne k višku, pa nož zabrusi v stran,
 Ker kakor pekla ogenj ga speče v grešno dlan.

Čuj, silno ganen vsklikne in komaj vstavi jok:
 „O jenjaj, ne očitaj!... Srcé mi reže stok;
 Ko ne bi smrti tvoje velela sila mi,
 Ni zálice, verjemi, ne prizadjal bi ti“.

„A kakor tu pred tabo solzé si brišem z lic,
 Potreba je, da spolniš natore nujni klic,
 Oprosti!... Toda preje, ko mrkne ti okó,
 Prijatelja v tolažbo besede čuj v slovó“.

„Ne žrtva zle pretveze, ne, trikrat srečen si;
 Za znance, prijatelje, za dom proliješ kri;
 Čeprav le samotaril, le krulil si živoč,
 V proslave rožni tempelj, lej, skoro pojdeš mroč“

„Ker — zemlja naj požrè me, me pamet mine naj,
 V spomin če ti ne kanim hvaležen biti zdaj,
 In ž lovoriko svežo ovijem ti glavó,
 Da pesnik vsak, vidè te, zavidal še te bo“.

„Lej, v vencu znaš štacune, časti kazaje plod,
 Mogočno boš spodbujal strmeči zemski rod,
 Ko slavnega zelenja, pitagorsko molčè,
 Človeštvu bodeš polnil z navdušenjem srcè“.

„In pa na hrupni mizi, sred godbe harmonij,
 Navdušenih obličij in sladkih melodij,
 O šumni veselici, ko bode srečen pir,
 Razkošja boš ti priča in pa ponosa vir“.

„Mar žensev tvoj dvonožni, ki v slast mu čas brní,
 Višave slave take kedaj ti doživi?
 Nikakor, trikrat srečni! — Zató te molim kar,
 Spominjaj se poklica in — smrti, zabi kvar!“ —

Izreče: — Toda Rilko kričè ne zmeni se,
 In v gazdo, lej, srditi pogled še zaduji vprè,
 In zaduji vzdihljeje priča, ki vre mu iz srcá,
 Kak prazne so tolažbe *sebičnega svetá*.

* * *

Nemara grad je Rilkov še marsikomu znan,
 Kjer miza je kórito in krulba slednji dan.
 Če vprašaš po trpinu, zastonj je, več ga ni;
 Napačen in umorjen je sklenol svoje dni.

Vlasulja.

Humoristična balada.

Zglediščne lože, ko na dvori
 Navdušeno v ljubezni zori
 Nahaja *Teklo* rajska čut,
 Dol v sladko vzvišeno prevaro
 Sred tisoč prič, sè svojo *Maro*
 Kak srečen gleda žlahtni *Skut*.

Pušico Lelj je goljufivo
 Spustil mu zviti raz tetivo
 Kar najglobejše — v dno srcá.
 In slavo še ljubezen višo
 Pražnjuje dol', kjer polno hišo
 Sladkó preveva boginja.

„Me ljubiš Mara?“ — Skut šepeče
 In trese se, ko to izreče,
 Pripravljen koj v kolenopad.
 Nov svet lešči se mu iz óka,
 V možganih vre, se trese roka;
 „Vas ljubim!“ Mara dé ta krat.

Že če, pustivši vse na sveti,
 Friedlandovka, o lej, hiteti
 Na Maksov grob tja v grozi tmè.
 „Je Mara zmožna žrtve take?“
 Za boga je!“ dé Skut in vsake
 Ozirbe prost razvname se:

In rami vspnè, da ljubø objame;
 Kar zdajci - o groza! - vlasulja se sname
 In z vrele mu glave se loči
 Pa z lože, odkjer zadoní
 Se glas zavzetja, da kost preleti,
 Naenkrt v partér kot spaka poskoči.

Gledalki se ondi na teme vsede,
 In v štulo se trdno zaprede.
 Zajavka, se zvija, otresa z glavó
 Zdaj Eva pod njo,
 In kakor zažene krik še strašán,
 Občinstvo preplašeno buhne na stran.
 Vse groza vspreleti,
 (Clo Tekla na odru odreveni!)
 „Žačaran je maček? Leté baziliski?“
 Vpraša se sleharni v hudi stiski. —
 Prikazen skrivnostne le-tá je izjave,
 Pošast je, ki nima ni noge ni glave!“
 Še strmo izbuljene zro tje oči
 Vè spako, ki ondi sedi,
 In v tihem veselji, nad ženskinim krovom,
 Peklensko se roga ljudem in bogovom. —
 Kar čudo, sprebleda v lica,
 S stopinjic prileti krasotica.
 (Vsak hrbet od zone zledi,
 Ko roko na spako le-tam položi,

In predno kdo migne,
 Predrzo jo dvigne).
 A zdajci nastane hrohot
 Se zbaše ropot,
 In isti trenotek oseba vsaka
 Začudi se: „Lejte, *glasulja* je spaka!
 Zdaj loža odprè se takoj na stežaj,
 In Mara vstopi, razsrjen zmaj,
 Pa Skuta s srditim očesom pomeri,
 Se predno besedo naperi,
 In jezo potlačiti skusi,
 Vslasuljo pa predenj zabrusi,
 „Tu, nate jo... smešni gorila!“
 — Vsklikne razkačena Vila —
 (On vès je uništen in bled je ko peča)
 „Ljubezni jaz vaše nisem želeča!“
 To dé... zaničljivo mu hrbet obrne,
 In ž njim se nikdár več ne strne.

Loj Téremka, ruhostrelec.

Loj Téremka je v Pešti še mlad a hud Madžar :
 Učen je, vljuden, hraber, besednik, redka stvar.
 „Az ellenabátatlan!“ kak vitez je in ptič
 To kažejo že berki, ostroge, pes in bič.

Razvnet je vès pri „kroni“ nocoj naš kavalir ;
 Med dolgimi govori navstal je hud prepír.
 Visok se suče predmet, sloví politika,
 Loj Téremka pa psuje Slované, kar se da.

Per Jovem ! čuj, zaškriplje Loj Téremka kolné :
 „Slovan mi je sovražen, pa je, teremteté!“ —
 Zdaj bič po čašah trešči (pajdaši vmes rjovó)
 Sovražno serenado, čuj, pes zalaja clo:

Spet počí v pojasnilo, da vse zažvenkétá,
 Po mizi z bikovico in se zahrohotá ;
 Pa zdaj ne več iz vrčkov (ti Loju majhni so),
 Kar iz golid naravnoč rumeni sok ti žro.

Omamljenim pajdašem ko sodnji dan buči,
 (Čeprav so vsi pijani), ko Loj takó kriči.
 Ko še v osuplo uho ti strašni glasi vró,
 Pijani koribantje molcé se razidó. —

A kaj beli za boga, pred dvermi Téremke?
 Prikazni so visoke... pet... šest... devet jih je!
 „Kaj vruga?... So duhovi?... Duhovi!“ v giblje Loj,
 In mrzel pot po čelu, po bradi teče znoj.

Ojoj, kako srdito te bele spake zro!...
 (Loj Teremka ni vedel, da srajce, ruhe so) —
 „Raj' bos na gada stopim... ni šala, da te mor!“
 Loj Teremka si misli — „Duhóv tu čaka zbor“.

Za silo zdaj bi legel. Piján je pa zaspan;
 Peklenec sam pripeljal je bele spake v stan,
 In dasi Loj latinski: „Hoj, ápage,“ kriči,
 Duhove vendar satan še zmirom tam drži.

„Pöbere dá vas zlodej! Jaz moram iti spat“
 Loj Teremka kriči zdaj ter sproži cevkovrat.
 Koj jeden duh omahne, se zvrne v tla na to,
 „Halá! Tovariš trave ta tlačil več ne bo!“

In naglo še pet strelóv spustí v pošastni stan.
 Kaj zledja! Glej, duhovi stojé še vedno v bran.
 Zdaj vetra dih potegne, pošasti v gibu so
 In v skleneni zdaj vrsti kar nadenj, huj, idó.

Ojoj, smodnik pošél je. Loj Teremka sedaj
 Pokazal bi podplate; a kaj to hasni, kaj?
 Položje je opasno: „Ljudjé, pomagajte!“ —
 Grgutec kar mu nese, zdaj Loj zadere se.

„Prokleti me duhóvi hoté raztrgati!
 Pomozite, je sila. Že tolpa sem hiti!“
 To ravno da izreče, že v oknih ko na mig
 Zablisne luč pri luči, sto glav zažene krik:

„Ha... Teremka?... Duhovi? Kaj vruga hoče to?
 Aj aj, ne vidiš, sosed?“ - na tihem de nekdo -
 „Dej, pazi! Alj ne vidiš tam srajc in belih ruh?
 Loj Teremka bez dvojbe prësit je vinskih muh“.

„O bes te plentaj, res je!“ zavpije vse nato —
 V duhove Loj je streljal, pa srajce, ruhe so!“
 Strašan hohot se dvigne: „Hihi! hehè! hehè!
 Loj Teremka je vdarjen, v lasé dobil ga je!“

In v svitu tem peklenkem, na čelu vreli znoj,
 Loj z jezo in sramoto, spet trezen, bije boj;
 Ugnane pa osode doživel s tem še ni:
 Sam LúCIFER mu v škodo napinja še moči.

Ni ljuba tam pri vratih? Da, zdramil jo je šum.
 Pristopi, ruho dvigne — se meša Loju um —
 In vsklikne, ha, - narajši bi Loje zdaj bil gluh -
 In vsklikne zaničljivo: „Čestitam, strelec ruh!“ ...

Zevs in Junona.

Humoristično fantazijska epizoda (o rusoturški vojski) na Olimpu.

Junona, bog' nja slavne bele rame,
Napravljajoča, lej, se v zgodnji jopi
Pred zrcalom sedé takó povzame,

Ko v toaletnico k nji Zevs pristopi:
„Kakó si, prepirljivec, mi netečen
To znano je povsod, ne le v Evropi,

„Kjer čitajo Homerá, ki je večen.
Kaj mar ne vem, da s Turki sočustvuješ
(Ah, zakon moj bil vedno je nesrečen!)

„In Rusu, kder le moreš, nasprotuješ?
A druga cvete, čuj, na mojem polji,
Ki vem, da po zemljankah zmir zdihuješ,

„Ter vedno bledeš o Konstantinopolji.
Nezvesti Zevs! Ne Turki grozoviti,
Le turški háreml so ti po volji!

„Povedi, ženskolovec razvpiti,
Alj bila varna lepih žensk je ktera
Pred tvojimi objemj, nikdar siti?

„Ti v kalni vodi rad, je moja vera,
 Vlevil bi kaj za sé, ak Turek zmaga :
 Odtod do Rusov mržnja pa zamera.
 Ne vidim, ka - li, kak ti vsaka sraga
 Krvi že vre, oko celó se sveti,
 Ko imenuje ženska se ti draga ?
 Zató so zmage Turkom ti obeti
 In zoprni so Rusi ti pa Srbi,
 Ker v njih ne m. gel bi ničesa vjeti.
 Fi! Smeje sraka se ti že na vrbi,
 Ker netiš še plamena tak nezvesta,
 Pa imaš tišočetja že na grbi!
 Prezirati, ki tvoja sem nevesta
 Ti mene, in ki boginj sem kraljica ?
 Zares, do slave to je prava cesta!“
 Ko zreče to, kar Zevs zaripne v lica
 In bistrournosti se nje začudi
 Ki zakonska je njega polovica.
 Kar najhitreje všel bi stiski hudi;
 A le še hrje zmeša sitno štreno,
 Čeprav, da se izklesti, zlo se trudi.
 Zagrabiti ga mika scer poleno,
 Da ž njim jezičnico takoj ošlata
 In hrbet jej izmeri ž njim v zameno.
 Odveč za nje očitanja robača
 Ne bila višnjeva bi pač klobasa;
 A še za dobe, lej, se spomni svata,
 Ki ženi paladini nekaj časa,
 Došedšega v Olimp za poluboga:
 Se spomni Heroslava Gorostasa.
 Izcimila bi ž njim se pa nádlogā,
 Ker nosi buzdovan in pest debelo,
 In najnevarniši je 'z vsega kroga ;

Prav zlahka bi po grbi mu zapelo,
A tud' poslušati je svet, ki pravi,
Pretepat' da ženó je mrzko delo.
Ni kod ni kam ne ve. Povsod se javi
Zapreka!... Skrpentí in, lej, mrmraje:
„Prokleta baba!“ tiho ven se spravi.

Filozofija in želodec.

Groteskno-humoristična fantazija

V zibeli kogar gledalā je luna
 Nemilo, njemu je boj' vati boje;
 Povsod le zoprno in zmír mu poje
 Nezgode struna

Nad Koboridom predla se je tenja
 Mrakú, ko, ah, tipaje se po suknji
 Izvem, izvem, da všel je vés po luknji
 Dvotip živanja

Polarna zvezda, duar, s tebó večerja
 Beži, beži planinski sir s Tolmina,
 Postelje ne bo mehke, niti vina;
 Želodec zmerja.

Ko Márija prognanega ne plaši
 Me, strah! - Vsaj vem, da prazno bo na mizi,
 In kakor Ugolina nekđaj v Pizi
 Že zrem se v kaši.

In če na polji Jupiter me-Pluvij
 Obliti še bo račil s' širne vehe,
 Bo smola res, ker zložil ni mi strehe
 Za dans Vitruvij.

Sedaj tolažbe svečnik koj prisije,
 A, tak ogoljufan — ker praznik sluti —
 Filozofijo vso želodec kruti
 Na mah prevpije.

Jaz njemu: „Aleksander Macedonec
 Čelado je izpraznil v žeje bedi
 In marsikomu v dneva lačnej sredi
 Ne vreje lohec.

„Ti zmirom polnih epikurskih jasli
 Želiš in davkov v sili grozovitni,
 In tirjaš je, kjer, eksekutor sitni,
 Še niso zrasli.

„Boecij pravi moj, veljá trpeti,
 In Ciceron se smeje ničel tkalcu —
 Pro Archia beri! — onemu tirjalcu,
 Kjer ni imeti.“

„Gorjé človeku, tvoj ócean ko zine.
 Ti hujše nego Bren je kapitolu
 Pretil, režiš razuma se prestolu
 Iz zle glóbine.“

S filozofije te gubanico načeto,
 Da Holoferna sem lepó utešil,
 Srcá Betul' jo, mislim, da sem rešil,
 Zadel presneto!

„Odpraviti me kaniš“ — on zakruli —
 „Z modrije plevami také! Ti mene!
 O zvedi! Snove jaz še bolj učene
 Pridjal bom culi.“

Zdaj žvižgaj bič! Ahilov lek pa maži,
 Po koži kaj preveč če bi srbelo,
 Alj koga nehoté bi kaj zadelo
 V dozdevnej laži.

„Vrti da svet — učé te zvezdogledi —
 Vsled sfér postav se. Kak se motiš ž njimi!
 Želodec pišče k plesu zdaj in v zimi,
 Le - to izvedi!“

„Povodov polne čine v dolgih vlakih
 Izzovem jaz, ko prazen sem obližev,
 Ne slavohlepje le, tud' jaz ti križev
 Rodim na frakih“.

„Zbok mene pesem Žid vam poje staro,
 Dediče mročih krezov solza zmoči;
 Ko jaz zakrulim, koj ti v ного počí
 Petarda v kvaro“.

„Nad ruho puntajo se, lej, plenice,
 Dovtipi v svet dežé ko ščavelj kisli,
 Čeprav ko ribe v suhem mnoge misli
 Želé mornice“.

„V klobuk smeje se, Karbonar rodove
 S predrznim Ničnikom vznemirjuje;
 Zbok mene, lej, po noči tam krščuje
 Krčmar sodove“.

„Navdušene odpró Panateneje
 Se —, tam zbok mene kist Apel ti zgrabi,
 Z Menandrom Aristofan v mojej rabi
 Se v knjigi smeje“.

„Gradé se meni Tebe in Atene,
 Poetom fantazija, ko že hira,
 Se vnemlje vsem, od Plavta do Šekšpira
 Lej, spet zbok mene“.

„Ahil srdí se, Nestor bister sodec,
 Veliki Korzec tat je zel?.. Praznije!
 V povodov jedro glej, in ti zasje
 Pravzrok : želodec!“

„Kaj svetu pisane rodi prikazni?
 Smodniški dim, strupá strašná bolezen?
 Rodi poboje, črt in clo — ljubezen?
 Želodec prazni!“

„Os nima toliko osir, bliščivih
 Kaister ne labudov, trup ne članov,
 Ko svet ti zapeljuje modrijanov
 Saj v tem lažnjivih“.

„Alkóran *Epikur je moj resnični,*
 Ki svet prečara v srečni Eldorado,
 Naj trobi Diogenov suho stado
 In trop jezični“.

Takó želodec pojezi se na me;
 A da - si zel je srd filozofuha:
 Za zdaj komadček sirkovega kruha
 Za ljubo vzame!

Zastavljena lira.

(Jurijeve muhe).

Se vleglo jutro je v dolino,
 Ko bliz' Sežane postopaval,
 Sem prošle dneve premišljal,
 Sem premišljal domovino.

Pređrami me srdita Vila: —
 „Aj, leni sinko malopridni,
 Na Helikonu redkovidni,
 Ne vznáša več te pevska sila?“

Odgovor jej na uho bije: —
 „Mi, draga Vila, ne zameri;
 Prav praviš, alj pri mojej veri!
 Na Helikonu se ne pije“.

„Lej, take zdaj prebiram strune;
 Kaj pel bi bleđ o svitu lune!“...
 „Pa kje je lira?... Kaj boš pravil!“...
 „Ah, Vila.. lira?.. Liro sem -zastavil“.

Črnko - našgan!

Na nákválu železo, lej, žari;
V kovačnico hudič pricepeti:

„O mojster Gašper, kaj vam, kaj vani dam,
Če zmorete me tak, da bo me sram.“

„Smo slišali, da ste Slovenec hud,
Da mnogih ste čitalnjc bister ud.“

„Aló, o Gašperček, če vas je kaj,
Poskusiva v kovačnici se zdaj!“ —

Hudič se roga, više se zavná;
Ošabno maha repom sem ter tja.

Hudič se roga, kaže tam zobé;
A Gašper kaj bo včinił, zdaj že ve.

„To vem, gospod, vi res ste mi močan;
A v svojo ste nesrečo dans poslan.“

Zasmeje se hudič: „Kaj bo kmetavs,
Hudič je zlodí, koj končan bo ravs.“

„Sem zmogel Nemce in Vlahe v zvitosti
Pa druge . . . In Slovenec mene bi?“

„Nu mojster Gašper, kaj vam, kaj vam dam
Če zmorete me tak, da bo me sram.“

Se Gašper zasmеji Ni top ni slep,
Odseče sè sikiro zlodju rep.

Hudič poskoči ; čuj, zažene jok,
Ojoj, kakó boli ! Strašan je stok :

„Oj Gašper vi, Slovenci taki so ?
Naklonil, o groza, ste hudo mi zlo.“

O dan nesrečen, ura, misel clo,
Ko došel v kletu sem kovačnico ! “

„O kaj poreče mi pekel, kaj glavlar.
Ko pridem brez repa, to je kvar“ . —

Tišči se v bok kovač, zažene smeh :
„Hahá, gospod, boli vas meh ?“

„Tud' mene je bolelo, o hudič !
Ko mene in brate imeli ste za nič.“

Satirične tercine.

I.

Revolver.

e komu sreča želje ne pohvali,
Revolver brž v rokó za rabo vzame
In trudno ž njim lobanjo si zapali.

Oj zvitorepca! . . . Tak dospé do jame,
Kjer spi brez prenočnine, prost povoda,
Bez žimnika, pa tud' bez trde slame.

Da rešiš se, izvrstna je metoda,
Ker izplačavši tak dolgé ne maraš,
Čeprav rekó, da bil si v tem prismoda...

Glej, jeznih upnikov tí več ne varaš,
Ki s praznih mih pestjó so tam ostali,
In kolnejo, ko ti se več ne staraš.

Ti resno več ne hvališ, niti v šali,
Doline, v ktorej viher zmirom brije,
Ni slepe sreče, ki jo svet še hvali,

In v norce in bedake zvesto sije.
Ne žali dalje te nezvesta ženska,
Ki stavljene rogé takó zabije,

Da 'z glave jih ne zbije moč peklena.
 Ne maraš več, alj si Madžar oholi,
 Alj nemška duša si, alj si slovenska.

Nihče ne vodi te za nos okoli
 (Ko vlačí za sebo cigan medveda),
 Slovo si dal kadilnici in smoli,

Slovo zvijačam sitnega soseda,
 Slovo krčmarju, ki te več ne tirja
 (A pametil te bo ko njega kreda);

Nobena te Ksantipa več ne zmirja
 Ko druge Sokrate (le v tem ti slične)
 Domačega znebil si se hudirja.

.....

Pohišni škrat za nos naj druge vlačí
 Iz sobe v sobo, iz kota tja do kota
 Ti s ceste všel si nohtom in krtači,

Ko njo, ki z bridko vse kosó pobota
 Prehitel si, pustivši v dvõmu brige,
 Alj pravšen je tvoj čin, alj je pomota*).

Odloku ravno vkljub helenske knjige.
 Ki jeznega beguna graja hudo,**)
 Pač grenke so človeku sreče fige!

*) Samomor se žal dan danes v nekih knjigah in z odrov zagovarja. Pis.

***) Platon trdi, da človek ne sme kakor suženj begun telesa zapustiti svojevoljno.

II.

Domača bitka.

Alj kdaj, osode žrtva ti dotične
 Prenesel vročo bitko si domačo,
 Ko gre za nos in za oči?.. Kaj mične

Evolucije so, ko lej, krtačo
 Alj kar si bodi ona vanj zabrusi:
 Kuhalnico alj drugo ropotačo.

Ko nosa polastiti se poskusi,
 (Kar glavni smoter je in zdaj edini)
 In že nohtmi nastavi roki susi,

On v groznem hlačetresu nič ne čini,
 Ampak kot nov Kunktator zdaj le gleda,
 Da zoprnik ne bliža se tvrđini.

Tedaj bez godcev ples se čuj, odseda
 Po sobi. Hud ropot in vrišč nastane,
 Da spečega bi zdramil clo medveda.

A ko Megêra bolj odločno plane,
 Zastonj se nos nesrečni vmika,
 Že vsečene tam nosi strašne rane!

Krvav se trese zdaj le - tam Nazika
 Pod nohtom nje, ki vzrok je vse nezgode,
 Tak grozno se maščuje ženske pika!

Alj kdo v tem boji se vršeče škode
 Popiše velikost in nohtov jezo?
 Krvave njih učinke, njih povode?

Pred vsem pa zmaganca sramotno tezo?
 Čuj, zdaj se vlije psovk bobneča plima
 In sosed vdere v hišo s to pretvezo.

Kar zdevkov zdaj leti, slovar jih nima,
 In ženska v zmagi bolj ošabno piha
 Neg Hanibal, ko bil je vpričo Rima.

Zdaj kakor miš, ki v zanjki tam mrlila
 Ter vse moči napinja, da se reši,
 Ujeti nos se vpira, komaj diha...

III.

Duhoviti pohodi.

Ah, manjše je čestitarjev število
 In radovednežev, pri mojej veri,
 Ko skozi slavolok in s slavno silo

Povrača se iz boja Cezar kteri,
 Ko vsled privlačnosti, za me proklete,
 So bili, čuj, pohodi tisočeri.

Takó je na - me držal vrag pripete
 Iz krogov vséh, da počil bi od jeze,
 Vse svake, znance, strijne in očete,

A slona spraviš prej skoz drobno sito,
 Ko ktera se zvijača jih odkriža,
 Tak imajo ti suknoj v stol prišito. —

Med kvakanjem le - tem se solnce niža,
 Želodec, ko že zevaš, jezno kruli,
 In še rešilno se slovó ne bliža.

Ko on igra z očali, ona v štuli,
Potem pa vsak, da moti že se v glavi,
Izdere ti na dan, kar nosi v culi,

A demant prej doboš, verjemi, v travi,
Dobitko prej največo, primaruha!
Ko pametna te misel zdaj pozdravi:

Ožbetova da Mica dobro kuha,
Da poskočile zdaj so svinjske krače,
Da lév ni konj, izveš, ni osel muha.

Čevljarje ta obira, ta krojače;
Le - temu, da je ura, zveš, zastala,
In onemu, da so preozke hlače.

Ko vse preneseš to, nebesom hvála!
S politiko uganjajo ti burke,
Ko ti prisegel bi, da vse je šala.

(Pa ni!) — Ta kara kroj nevarne surke,
Ta s Prusi urno zvezò kar veliča,
In ta krvi bolgarske toči curke.

Ko kakor srake kaj 'zderó s kotiča,
(Kar počastiti moraš še s smehljaji!)
Ogromnih oslarij si tužna priča:

Pri kavi poučé te alj pri čaji,
Kak zmogel Mitridat je Termopile.
Kak cvete Vera Kruc tam dol' v Ahaji.

Ahil užugal je Sarmate čile,
Opel Keril je pesnik Cicerona,
In Amazonke Cimbre so pobile !...

Ak zmlela ti hrbtišča ni še zona,
Izveš, kaj cvet je obrekovanja,
Imen kaj je peklerska ta šablona.

Lej, kakor v plen se brž zažene kanja,
 Tak Radomantje ti hité z navali
 — V soseda, ko se njemu najmanj sanja.

Dokler z raketami: — kaj še in ali,
 S čeravno, ko bi cendar, toda noče,
 Nesrečno mu ime se v zrak zapali,

Ko znanec, da srce se ti razjoče,
 Se predno se shladi na mizi kava,
 Zgoli ti kakor drev o času toče.

.....

Sedaj zagugaš se ko ptič na veji,
 In stol nemirno škriplje, čuj, pod tabo,
 Ko brišeš s čela znoj v nesrečni seji.

Zdaj spraviš brž zvijačo kako v rabo,
 In že se ti zazdi, da si na produ,
 (Ko zbor se spogleduje zdaj med sabo);

A da si še takó s peklencem y rodu,
 Opravi nisi nič, ker zmagovita
 Zavé se družba spét ko Favst na sodu.

Napelje nova stvar se zdaj zavita
 In ruta marsiktera k ustom šine,
 Ko, da še konca ni, se jasno svita.

IV.

Dolžniku.

Kak sopeš v kozjem rogu! - Pač ne sanje
 Resničnē vse so slutnje tvoje bile!
 Dolgōv je v društvu rahlo še vprašanje.

A kaj bi to, priprave če so mile,
 Ko kakor jastrebov srdite kljune
 (Sijó saj že bodoče tebi sile!)

Prežati blizu na - se zreš račune!
 Tak dinamit na skrbi je vozarju,
 Ko zlobno to tvarino mim štačune

Privede, -lej, in klanja se redarju,
 Ki temno streže nanj, ter v strahu pazi,
 Da vzrok ni veletresku in viharju. —

Nekoliko temné še zdaj izrazi.

(Tak zviti mucek skledo, v tla pihaje
 Ker vroča se kadi, še prej oblazi):

Kar, koliko obresti še ostaje,
 (Ki plačal si je lahko) povedóti
 Dvorljivo scer, a vendar ne bez graje.

Steguje v pas se ti čeljust. V grenko ti
 Ko vroče ti tembolj prihaja lice,
 V tem večjej manihėje zreč drznosti —

In zdaj streljavkati začnó menjice
 In znjih obresti v té čedalj hitreje,
 Ko pokale bi urne igelnice.

Ah, kratko upnikov se solnce smeje,
 In prej ko misliš, ti v spremembi ljuti
 Dotaknejo se naglo skrajne meje!

Spodobnosti že vidiš zid razsuti,
Kar dolžnih pisem in pobotnic kmalo
Se štetev, ne kaj kratko, moraš čuti.

Ker oni so sekira, ti pa tnalo,
Zato pogum jim vedno napreduje,
Čem niže v strahu je srce ti vpalo.

Prislovice, epigrami, pripodobe.

Večkrat se v kuhnji močno kadi,
Toda pečenke na mizo le ni.

— — —
Bodi polž v preišljevanji,
Hiter zajec v izvrševanji.

— — —
Ruhe cele, zguljeni podplati
So marljivosti dokazi zlati.

— — —
Modri v hvali očvrsti.
Norec se v njej izgubi.

— — —
Sadje najbolj zrelo
Ne pade samo v žrelo.

— — —
Pri modrem, če je srečen, bez straha stoj;
Bedaka, ak je srečen, pa močno se boj.

— — —
Kader zvonovi veliki začno zvoniti,
Tedaj ne čuješ malih se glasiti.

Ko v duši vlada zmeda,
Okó je slepo, tud' če gleda.

— — —

Eden prede, eden tkè,
Drugi pa oblači se.

— — —

Kjer zgreni, kar sladko biló je prej,
Kar šila poberi, se nič ne oglej —

— — —

Kdor ko porok se košati,
Večkrat z lastno mošnjo plati.

— — —

Ko norci bi zvončke nosili,
Vès svet bi ž njimi oglušili.

— — —

Ko vsak bi grehe na čelu imèl,
Nikdo bi klobuka sneti ne smel.

— — —

Ko pogine oroslan,
Hajd' vsi zajci nanj.

— — —

Volk marsikteri kroži
Po svetu v jančji koži.

— — —

Boljši časi bili bi.
Ko bi boljši bili mi:
V sé poglej in pasti čas,
Boljši časi so le — v nas.

Hrošč prismojen. *)

Hrošč ti hudt, kar ne glodaj,
 Ne objedaj teh dreves,
 Ki lepó mi zelenijo,
 Vsaj si sit že čez in čez!
 A hudoba hroščevska —
 Nič ne mara, to se zna.

Ko bi vodo v morje nosil,
 Nič svarilo to ne zda;
 Hrošč le žre, da škodo dela —
 In ne tré ga lakota,
 A le škode je željan:
 „Hrošč ti hudi, pride dan!“

Scer drevesom še ni škodil,
 Da - si nekaj je srbi.
 Še lepé imajo veje:
 Hrošč pa hudi se jezi.
 Ko bi htel pojesti vse,
 Hujše pika, hujše žrè.

*) Smešnica, koja ne meri na nikogar.

Zdaj zleti na mlado drevce,
 Da bi spet napokal se,
 Ter v drevesa tja pogleda,
 Koljko škode včinił je.
 Hrošč zdaj misli tih:
 Aj presneto, alj sem jih!

A plačila pride ura:
 Hrošč ti hudi, zdaj gorjé!
 Spaček luč goreti vidi
 Ino v njo se spravi že.
 Ker nad lučjo se jezi,
 V njo zaganja se, frlī. —

Ko se hrošč, lej, spet zažene,
 Kar zastoka, zaječi,
 Ker osmodil si je gobec,
 Mili bože, kak boli!
 V drugo jezen tja zleti,
 Še flafota zagori.

Ab, le z jedno hrošč flafoto
 Spet na drevce zlezel je:
 Z jedno tam visi flafoto,
 Kdor ga vidi, smeje se.
 „Hrošč ti hudi, gledaj ti,
 Da še druga ne zgori!“

Pesnik Legčeva invokacija.

Le-tam mi Legec v sobi sedi
 V domači sobi, v sobi malani,
 In da - si v Olimp kaj čvrsto jo reže,
 Kozarcu pa vendar kaj pridno streže.
 Rudeč zdaj v lica, roké si pomane,
 Češ, dans bo ježa. Pika! Koj vstane
 In s koraki sobo premeri.
 Pa v tla gledí. Takoj duhá naperi,
 Noč pesnikom godi! — Zastonj bi žgal
 Petrolja svítile duhe? Ne bo dal!
 Da vince v kozarcu ne splevi,
 Naš Legec prav pridno skrbi.
 Zdaj v mislih nastane drenje,
 In mravje hiti navdušenje
 Po tilcu dol in hrbtu... Ha, pijača,
 Ti sveta oblast nikar igrača! —
 To dé zdaj Legec — „ti vredna si kron,
 Ker goniš nam v glavi hlapon!“
 A kaj bi peval? Zornokrasno lice?
 Alj črne bi peval oči device?
 Alj bele nje prsi, črni vlas?
 Prebeli vrat? Turníro alj pas?
 Visok mu predmet v glavi brni,
 Obrne v zvezde oči.
 Apola tako nagovori:

„Če nisi še opešal, oj Apole!
 Ti petja božé, kakor svet ti pravi,
 Priteci brž, in vleci me iz smole.

Kar Pegaza nocoj mi sém pripravi,
 Če hrbet ima še in rebra cela.
 (Saj dans ga vse že jezdi in ongavi).

A bog te obvaruj, čuj me, brezi jela
 Okusnega ne pridi mi in vina,
 Da bova črvsto ino z ognjem pela.

Pa nektar pusti; meni le starina,
 Ki ognjevito tam na trti rase
 Diši, ne plehka ponarejevina.

To drugim daj, ki vse denò že va - se,
 Pa nektar to zovò in clo ambroz'jo .
 Ti meni vina daj in pa klobase.*

Izreče. Čuj, Pegaz zahrže, pred vratmi stoji,
 Že Legec mu zdaj na hrbtu sedi).

„Moré naj druge na zemlji skrbí!
 Oj živi v kozarcu mi rujni tok!
 Aló, moj Pegaz, zdaj v sinji obok!“ —

* * *

Probatum! V kozarcu poseben je sok.

Današnji svet

Po vzgledih vsi ravnajmo dela,
 Da smeh in kvar nas ne vlovi;
 V vrhé kljubestne počí strela,
 Izjeme delat' varno ni.

V vodilo šego si zapiši.
 To stálna zvezda naj ti bo,
 Drugače norec boš v gledíši,
 Ki nam živenje je zovó.

Ta v sveti jezi dviga cepec,
 Pa lop, v domíšljen zrnat snop.
 O da ga, jej!... Ne vidi slepec,
 Da koplje k norcem sam si grob.

Na nebu Kuk resnice išče,
 In zvezde niza v kolobar,
 Takó se trudi. Svet pa pišče:
 Le - tá je norcev sjajní car!

Tam vërze kuje pesnik Mižga
In uma prejke devlje prest;
Pa še ne ve, da rakom žvižga,
Smejó tud' njemu da se v pest. —

Takó učé te šegokovci,
Če ne boš glodal golo kost:
Na žitja odru dans le novci
Dajó ti papo, čast, modrost.

II.

Junaške in drugače pripovedalne pesmi

Zvonček sreče

Pred sé k postelji smrtni pokliče kralj sinú,
In primši ga za roko svoj tron pokaže mu;
„Moj sin!“ - mu dé prijazno - „glej, to ti zapustim,
A dobro prej zapomni, kar zdaj ti govorim“.

„Ti meniš pač, da zemlja je nam veselja hram,
Moj sin, ni taka, vgasni že zdaj lažnjivi plam:
Nezgod je mera - *vedro*, alj sreče - *kaplja*, znaj!
Od sto jaz komaj veder dve kaplji dam nazaj“.

To reče kralj in umrje. Razumel sin ga ni,
Da svet je raj pomladnji, rož polen se mu zdi:
Smehljá se na prestolu, češ, že dokaže se,
Kak prazne so besede in neresnične vse.

In ravno nad dvorano, kjer sklepe kuje smel,
Kjer spi in pri obedih gostuje se vesel;
Ohol nad streho glasen obesit zvonček da,
Ki zazvoni, le rahlo će kdo zaziblje ga.

Potegné kralj pa zvonček (deželi se pové),
 Vsakikrat, ko srečno, prav srečno bo srcé;
 In, primaruha! misli, ne prejde jeden dan,
 Da zvon po vsej pravici ne bil vsem glasán

In dan za dnevom sije, na čelu rožni žar;
 Pa ko se zvečerijo, veselja nič ni kar:
 Po vrvi seže večkrat, okò se nù blišči;
 Presune pa ga nekaj, ne tika se vrvi.

Lej, enkrat vtopljen v slasti prijateljstva gre tje:
 „Naj zvejo vsi“ - zakliče - „kak srečno je srcé!“ -
 Kar sluga zdaj pristopi, solzav prinese vest:
 „Prijatelj tvoj največi, izdajnik je nezvest“.

Nekoč se vstopi k vrvi, ljubezni kar pijan:
 „To moram oznaniti - o srečni, srečni dan!“
 Kar posel bled priteče ter zbegan dé in plah:
 „Gospod, ni več zvestobe: tud' kralje bodi strah!“

To zguba ni velika, saj kralj je slavnoznan.
 Denarja imá na kupé in pa mogočno dlan,
 Še ima cvetna polja in paš zeleni tlak,
 Pri svojih pridne roke, nad sabo božji zrak.

In spet sloni na oknu, okoli se ozrè
 Misleč: „Ta sela, hiše so v meni srečne vse!“
 Vesel za vrv prijeti že hoče, kar - oj strah!
 Se ljudstvo not udere, pred-enj se vrže y prah:

„Gospod, alj vidiš onkraj? Strašan je to požar!
 Zažgal nam vrag je hiše in z mečem dela kvar“-
 „Ha, roparji predrzni.“ - vés v srdú kralj ceptá,
 Ter sablja, ne pa zvonček, v sovragé zarožlja.-

Že sivolas prihaja in slab od žalosti,
 Na strehi pa njegovi, čuj, zvonček - le molči ;
 Čeprav ga kdaj uname veselja hipni zor :
 Obešenega zvončka se več ne spomni skor.

Alj ko umiraje starček sloni na stolu tih,
 Spred okna spodnje hiše zasliši jok in zdih.
 „Čmu to?“ - prijatla vpraša - „povej mi, o povej!“
 „Pustiš jih, oče mili ! Tvoj ljud je doľ, poglej !“

„Le not ! Tedaj ljubeči, bili mi zvesti so ?“
 „Kupili ti življenje se svojo bi krvjó !“
 In narod se pririne, lej, rahlo že do vrat,
 Da vsak ga blagoslovi, ga vidi zadujikrat.

„Tedaj sem ljubljén, dragi ?“ Vsi jok zdaj zaženó -
 To vidi kralj, se dvigne, nasmehne se sladkó ;
 Pogled obrne k Bogu, po vrvi seže nem
 In - žvenk ! zazvoni vprvo, ter obledi potem.

Seidel-Zakrajski.

Bélsazar.

Ze bliže prihaja polnoči,
 Povsod je tiho - Babilon spi.

Le gori v gradu, da trese se krov,
 Rzsaja, razbija trop njegov.

Tam gori v bliščobi dvorane svitlé
 Kralj Bélsazar glej, gostuje se že.

Obdaje sijajin njegová kolobar,
 Penečega vinca uživajo dar.

In kupe žvenkljajo in krik je vès čas,
 Černemu kralju se jasni obráz :

Užiga mu lice vrisk in šum,
 Se več pa mu vino deli pogum.

Kar smelež glasno se zakrohotá.
 Ter jame pregrešno psovati Bogá.

Bahanje, zasmeh in strašni psov
 Pohvali ukaje trop njegov. —

Zdaj migne kralj, in urni strežaj
 Zleti, ko bi trenil. Brž pride nazaj,

Prinese zlatnine in dokaj srebrá,
Kar v cerkvi biló ga je vkradenega.

Kralj kelih napolni, nastavi tačas,
(V napuhu se strašno mu sveti obraz).

Še peni ob ustih se njemu groznó,
Ko v Božjo zasrambo zavpije glasno :

„Jehova, oj tebi zasméh všelèj,
Jaz kralj babilonski, jaz kralj sem, poglej!“

Alj vsega še dobro ne 'zgovori,
Ze v srce ga speče, bridkó zaskli,

Ukanje in smeh omolkne takoj,
V mrtvaški tihoti nahaja se roj.

Ker gledí, o groza, na steni plamti,
Ko roka človeška tam pisala bi.

In piše plamenom in piše - gorjé!
Se zviša, poteza, pa zgine užé.

Kralj Bélsazar odreveni,
Ga lomi trepet in tamkaj medli.

In sleharvi vtihne, je mlad ali star,
Otrpné vès plašen, ne zine ti kar.

Pismarji prispó, a pové ne nobên,
Kaj črk teh plamtečih je pravi pomen.

Trop kralja razburjeni, srda vroč,
Zakolje pa v puntu še tisto noč.

Heine-Zakrajski.

Matijče iz Zorán.

Humoristična povest v verzih.

1.

Matijčetu iz Zoran po glavi kaj šumi,
 Da kásljati komarje že sliši, misli si;
 On moder, on zgovoren, on lep, on s kratka vse;
 V primeri ž njim, on meni - clo župan teslo je.

2.

A kosa še najbolja zadene v kamen clo —
 Takó očanci naši že govorili so —
 Tak Salomon Matijče kaj slan je navk dôbil,
 Da clovek še nikoli se preveč ni učil.

3.

Ne le, da ga ne ljubi: sovraži clo ga vsak.
 Sosebno domišljivcu je Martin kaj gorak;
 Ta duhta le, kakó bi nad njim se maščeval,
 Prevzetneža kakó bi ponižal kar do tal.

4.

Napósled najde jedno (prav take želel je).
 Odslé ne dá mirú si, na delo spravi se,
 In brzo v to si najme goljufe zrele tri,
 Imé katerih največ po mestu tam slovi.

5.

In cvet ta poštenjakov se hitro zbere v zbor,
 V Martinova je usta zamaknen slavní kor:
 „Možaki, pozor!“ čuj - se odreže Martin zdaj -
 „Napnite mi vse žile, Matijče čuti naj!“ —

6.

„Prebrisane glavice! Nalogo na - te to:
 Matijče gnal živali dve jutri v somenj bo,
 Spodmaknite mu osla, da znal ne bo kakó,
 Katerega bo jezdil - in kozo še na to“.

7.

Oreha nista mehka, še bolj bo tretji trd,
 (A plotu vkljub, ko hoče, na vrt se spravi krt)
 „Naposled naj raz njega obleka se zgubi,
 Da v Adamovi na cesti ostane súknjici“.

8.

„Ak prav ta rigorozum, možjé, doženete,
 O srečna vaša majka! Lovora vredni ste!..“
 In ko jim dé, da mošnjo namazal dobro bo,
 Svoj amen brž navdušen prikimlje zbor na to.

9.

Na novo leto v mesto Matijče žene par,
 (Da vošči gospodarju in dá mu kozó v dar).
 Na oslu se šopiri, kaj modro se imá,
 Za njim z rujavim zvončkom pa koza škrabotljá.

10.

V volitve se zamika (o ti županski stol!)
 Do zadnje pike gnati jo če, saj ima sol:
 Dosežem li te krone, ohó, ohó, ohó!
 Po mojem pisku plesal sosebu Martin bo.

11.

A kaj? Ni rokovnačar, ki leze tam odzad,
 In dolgo nanj je stregel za plotom kakor tat?
 Ko najbolj je Matijče zamišljen v slavni stol,
 Za njim, beré stopinje, hiti možak na lov.

12.

In ne da bi počival, rezilni 'zdere stroj,
 In kozji zvon obesi na oslov rep takoj;
 Nato kar, smuk, z bradačo. Matijče pa: cin cin,
 Za sabo zmirom sliši. O mojstra vreden čin!

13.

Čuj, Martin tam v kolena se tolče, smeje se.
 In kaj bi ne? Saj prva tak dobro zmlena je;
 Alj aj, kaj bode z oslom? Jahač je nanj pribit,
 In, ah za en tretjin je brez britve še le brit!

14.

Martine, kaj li dvomiš? Ni vsahnil še jim vir,
 Izbral si cvet možakov, jim viši znan je tir;
 Kar skrito še v načrtu teh zvitih bratov je,
 Pohvali ti vsak doktor - clo vrag podpiše se.

15.

Matijče-vedno jaha, za njim pa le cenglja;
 Uhač pa jezno brca, ker rep na moč žvenkljá.
 Jezi ga zvon še hujše, ko brencelj vanj bi ril:
 Zató bi, ha, s kopitom to vražjo stvar odbil.

16.

To brcanje pogostno Matijčeta zbudi,
 Za sabo tja pogleda in - mraz ga spreleti;
 Oči si koj pomane, alj vidi prav alj ne,
 Ukradena je koza? Vsi vragi! Anti ne!

17.

A koze ni - Martinov kakó že tvarja strup!
 Oblast, le - ta je dobra! Po vodi plava up.
 Znad osla, lej, obrača na kraje vse oči,
 Matijče kolne., Martin si trebuh tam drži.

18.

Pa kaj je vse pomrlo? Alj pekel dela kvar?
 Nikjer ni žive duše. Nazadnje sreča stvar;
 Matijče koj se vstavi, suhorček tam sedi;
 Da zrel je za nebesa, prisegel človek bi.

19.

In jezdec še uteši - (ko Turek prej je klél).
 Za toporišče, misli, da stvar je že prijel.
 „O blaga duša“, kliče - „alj kozo videl ste?
 Povejte, bog vam plati! Lastuina moja je“.

20.

Zravná se zvitorepec, (pobožno zre okó).

„O bog vam je prijatelj!“ - odvrne mož nato.

„Tatú sem videl, hitro za njim! Ni daleč še,
 Todisto gori s kozo po stezi hitel je“.

21.

Matijče od veselja možá bi kar objel:

„Tovariš mili! - vsklikne, z nebes poslan mi sel!

Še ljubav mi storite, daj bog vam mnogih let.

Pri oslu tukaj čajte, dokler se vrnem spet“.

22.

„To željo vam izpolnim“, odvrne brž slepar.

Vesel na to Matijče raz osla skoči kar:

Pajdaša porokuje, ter, hoj in smuk, na hrib,

Za hrbtom ko bi pelo sto palic mu in šib.

23.

„Bedače, za - te, smolo, ki brž na led hitiš -“

Mrmrá za njim zvijačnik, na oslov šine križ.

„Kjer nisi bil, le idi! Moj zlodi star je bil,

Hahá, ko tvoj; Matijče, se komaj je rodil“.

24.

To reče in požene. Matijče pa med tem,

Mislé da kozo najde, po brdu išče šem.

Le prazno slamo mlatí. Zastonj je. Vès potán

In truden, da je groza, povrača se na stan.

25.

Srdit se v čelo tolče. Ne pomni take vek!
 Po škodi došla pamet gorjup na moč je lek;
 Scer ovce tudi štete požrešni volk pojé;
 A biti brit tak smešno, to več je neg' gorjé!

26.

Pa kaj, alj bode jenjal? Več potov vede v Rím!
 Zasel bo osla hitro, da reši kozo ž njim.
 Da krenen je tak zvito, ne sme prodreti vest;
 O ne, slepar prokleti, ne boš smejál se v pest!

27.

In ti, moj sivko dragi, v kopita, kar se dá,
 Ak hočeš ovsa v jasli in voljnega sená.
 Pa osel?... Kje je osel? Možá kje vrag drži?
 Gorjé!... Že mrena pada... Matijče tam nori.

28.

Mar Lúcifer došel je, in tukaj šali se?
 Gotovo dans, ki vlada, nesrečna zvezda je.
 Matijče v znoji prha na ono stran in to:
 Zastonj kraj gozda išče izbuljeno okó.

29.

„Te krst nikar ni vmesil. Peklenski to je kvas!“
 Matijče zdaj zaškriplje - „Le - tá ne sme mi v vas.
 Naj bo že ena, šmentaj! A, bes te lopi, dve!
 O kje bilá je glava? Presmešno to je že!“

30.

Kakó pa se izviti? - Hudimanov slučaj!
 V grgutci že je tesno, reži mu v prsih zmaj.
 Živinčet ni ne penez; to vozal, to je, to!
 To čorba zanjga slana, da bog pomagaj, bo!

31.

Ukupil kravo v krčmi? O, bog prenesi, ne!
 Po poti mošnjo zgubil? zgubljavec? Ha, kaj še!..
 Alj roparji... in bog še, da kožo vnesel si!
 Nikari, hu, kaj zlomka!... Nu, zdaj pomagaj si!

32.

Pa kaj bi tukaj vrtal! Vse to, pa sol - v očeh!
 Ni luknje, da bi zmuznil; le kvar na yseh straneh.
 Oh smola je le smola. A treba iti v kraj!
 In, pes naj se obesi, mord' pridè v misel kaj.

33.

Ko solnce pa pozimsko ta misel moč imá:
 Tu zguba, tam sramota: v teh kleščah trepetá.
 Ko pes polit odrine (pritožil smolo je) -
 Tam Martin skrivši v travi od smeha valja se:

34.

„Ahá, prijatelj, dve že! Še tretja za-te bo!
 Ko kanja dežja čaka, té čakam še nato.
 Živeli taki ptiči! En lešnik še preti;
 Le trojka je popolna, po svetu vsem slovi“.

35.

Molitev kozjo moli Matijče v tem našgan,
 Temaó je v rogu in klanec je tesan :
 Naj vrta, kakor-koli, si svest je praznih muh.
 Prokleta zanjka ! Kljukčev opešal clo bi duh !

36.

Po kaj bi hlev zapiral, teleta ko več ni,
 Saj zloidi sam, je jasno, v to stvar svoj rep moli
 V bodočnost gleda modri. Kar bilo, bilo je,
 Ko gnejzdo že je prazno, nad njim ne vési se.

37.

Pred vsim nikomur vere ! Matijče škrpentí :
 Kdor ume, ta je moder, to v drugo se glasi -
 Potem pa zlata usta, to stara je povest.
 Napósled sto oči še, da nos ne zajde v pest.

38.

Nato ko kača noge, mehko táji le,
 (Naj bo li krava črna, pa mleko belo je).
 Oklep bo to in kopje, presneto to drži.
 O redka pač glavica, kak škoda te uči !

39.

Dobil je slavni voz. Ohó, le pridi kdo !
 Za nohet ne odjenja, s prisego zveže to.
 In sleharno teh gasel, karkolj naj prileti,
 Bo njemu kamen modrih in Heroslavov kij.

40.

Izzut je tesni čevelj ; Matijče v višji krog,
 Duhá požene v krila, zleti v zeleni log:
 In - kaj pred njim zaplava ?... O zlato žezlo, stoj!
 Na tron županov smukne. Kak maže upa loj!

41.

Od pete do vrhotca Matie je spet junak ;
 A lej, kdo roke lomi, naslonjen na vodnjak ?
 Čem bliže je Matijče, tem več se jok glasi ;
 V kosti in mozeg ide, v oblake javk leti.

42.

Grozán je krik, Matijče takoj predrami se ;
 Gledí, a brezi vspuha, razuma svečo žge.
 Hiti, da tam resnici privzdigne precej krov,
 Nesrečnež da pred njim je, za zdaj je v tem gotov.

43.

„Zabožji čas!“ zdaj kliče - „s čim prišel ste v prepír ?
 In kaj takó, prijatelj, kali srcá vam mír ?“
 „O kaj bi pravil reva ?... Le vsmili se me Bog!“
 Odstoka mož, ki zvit je še več ko kozji rog.

44.

(O da med zdaj in potler strmi tak grozen zid,
 In znan je le začetek, zakrit temni izid !
 Ko dah imél bi spredí, ne zadej le oči :
 Bez dvojbe zdaj Matijče, ne čakal, bežal bi).

45.

Goljuf še enkrat milo v nebó zadere se,
 Potem stokaje jame in vanj oči vprè :
 „Kdor koli ste, povem naj, ker tak vas žene mik,
 Kak strašnega me trna v srcé tu zbada pik“.

46.

„Pri samem živem Bogu, sočutja prosim vas,
 In zvesto poslušajte, darujte mi ta čas ;
 Potem pa bote sodil, ko zveste vse le-to,
 Alj kakor jaz na svetu nesrečen še je kdo“.

47.

„Zdaj čujte, ki ste božji! Takó-le ta je stvar :
 Predelat dragotine je v mesto dal glavar,
 In škatljo dražih kamen izročeno dobim,
 Da dans jo spet osobno glavarju izročim“.

48.

In bil na moč sem truden, in bolel me je zob,
 Zato pa škatljo denem na ta vodnjakov rob :
 Ko hrbet pa naslonim - nesrečo čujte vso ! -
 Nehotoma š komolcem odbijem škatljo v dno“.

49.

„Velika to je zguba! Prijatelj, to je dnar!
 Vès lišp je glavaričin, poroke svitli dar ;
 In zdaj da ne bi tožil? Solzâ da ne bi lil
 Ko takov sem nesrečnež, sem take zgube kriv?“

50.

„O zdaj naj kdo izmeri nezgode bëzen te!
 Kaj drugo nego ječa ostane zdaj za mé?
 Gorjé, kedó družino bo mojo zdaj redil?
 Pokáj v nesrečo tako sem revež se rodil!“ -

51.

Plašur le-to izreče. Nato zažene jok,
 Pa pridno vmes zajavka, grozán je jok in stok.
 Matijčetu se smili, clo kamnu bi se bil,
 Zato bi rad kaj olja v njegove rane vлил :

52.

„Vodnjak ni morje - nevaren tudi ni.
 Stopite srčno vanjga, zaklad ko v njem tiči :
 To vas dospeva, znajte. Naključek res je hud :
 Enáka mu bodita srcé in možki trud“.

53.

„O dragi, brez zamere! Rzsodek vaš strani“ -
 Odvrne oni - „zajec v tem grmu baš tiči,
 Ko ne bi se, verujte, tak strašno vode bal,
 O mili bog, v vodnjaku kedaj bi bil že stal!“ -

54.

„Zaklad takoj je rešen. V vodnjak, pa je, se ve;
 Pri tem mislé že davno sem zjedel tu zobé;
 A strah je moj zadržek - že misli se bojim -
 O stokrat rajši v ječo, ko da se tu vtopim“.

55.

„O zdaj naj kdo bi prišel, prevzel ta posel bi,
 (Takó prezviti dalec goljufov zdaj hiti) -
 „To drago dušo, bože, prinesi; še je čas,
 Pač sreča njemu mila, in trikrat srečen jaz!“

56.

„Takó mi bog pomagaj, ak najde se ta cvet,
 Dobi takoj od mene cekinov tu deset,
 Po časnikih oběinstvu potem ga razglasim,
 In poleg pri glavarji ga še priporočim“.

57.

Matijčeta - ó lej ga - se tihec prime zdaj.
 Od sklepov, ha, poprejšnih zavozi urno v kraj,
 Alj bal bi se?... Praznije! Poskusiti velja:
 Za boga, le en kamen, pa ptiča dva na tla.

58.

Deset cekinov! Šmentaj! Kak bliska se zlató!
 Vso zgubo ž njim odvrne. Kaj vredno je že to!
 Pohvaljen pri glavarji, in še natisnen... ha!
 Denar in poleg slava... Kar pika, že velja!

59.

(O glej Matijče, da te ne dojde gola kost,
 Na zračnih le obocih si zidaš zračni most:
 Na vrbi niso hruške. Privida zdaj se ti,
 Zobé le vkup! Ne zeyaj!... Še trnek prost visi).

60.

„Ne prašal bi beliča“ — Matijče čaj, legá —
 „A sila hraste ruje. Sèm roko, že velja.
 Jaz škatljo, vi cekine; in koj poskusim to,
 Čeprav je neprijetno in mrzlo, a naj bo!“

61.

„Kaj slišim?“ -- vsklikne oni, ko bil bi ves zavzet -
 „Vi hočete po škatljo, in jaz bi bil otet?
 O moštva redka zvezda! Sam Bog vam plati naj,
 In vam in vašim za-me sto sreč na svetu daj!“

62.

„O ne le pred glavarja, to djanje mora v svet!
 In jaz, in jaz pridenem cekinov še deset!
 Postenih dvajset, požri me črnih mravelj roj —
 Če lažem — alj peklenski naj sne me tu pozoj!“

63.

Le brzo sreči v kuštre! — Ves vnet Matijče je,
 Takoj hiti na delo, vesel že trese se:
 Koj v varstvo še lisjaku obleko vso oddá,
 In vedro zajezdivši v vodnjak na to zdrdrá.

64.

O zdaj je past se zdrila: Matijče, glej, je vjet.
 Slepavstva drev pognal je zvičaj najviši cvet,
 Naklepov treh že sije najsajjniši izid,
 Z odliko je doyršen goljufov treh izpit.

65.

Matijče rije v blatu. Zaklada, šmentaj, ni.
 Debelo že je uro preklocal dol' z zobmi;
 In meša na vse kraje in brodi, kar se da:
 Za dnar mu gre in slavo; do pekla ril bi dna.

66

A kaj je zdaj zagrabil? O trikrat srečna pest!
 Nahodka to je sjajna, o to bo zlata vest!
 Pred okom, ha, že maha, lešči ko škatlja se.
 A kaj je to - le? — Strela!... To šneba stara je!

67.

Klobuk Matijče v srdu kar v močnik pomečka,
 Skripaje od togote zabrusi cmok na tla:
 Da zgubil vse je tukaj, zadosti še ni zlu,
 V vodnjaku nag in mrzel še norce brije tu!

68

In čuden ga nahaje in muči čut plašan,
 Kakó hlepi po solncu! Kakó ga vabi dan!
 In kliče, prosi, vpije, da glas v nebó doni:
 Zastonj je, vse je tiho, ker žive duše ni.

69

Hudó drhteče v zanjki, skrbij tesni obroč;
 Zató še krik podvoji — o zdaj je tu pomoč!
 Matijče vidi znanca, ob robu gor' sloni:
 „Za boga, potegnite!... Tu škatlje vaše ni!“

„Kdo je? Ali vi Matijče? Kaj šel v vodnjak ste v vas?
 (Matijče kač otrpne: Martinov tó je glas!)
 „O križem balta, Martin!“ šepeče. O pa ne!
 Prinesel ga je satan? Zdaj Bog usmili se!“

„A miši da snedó ga! Prav on je, Martinač!“
 Matijče škriplje v vodi.... „Alj lizal bo kolač!
 Okraden, pa v vodnjaku, brez hlač in nag celó!
 Vse to še ni zadosti. Hudiman! Zdaj pa to!“

„Alj jezik bode brusil! (Ondukaj da ga mor!
 Oči ali bode pasel nad mano kakor nor!
 Iz tega drva grdež bo še le oglje žgal,
 In v pest na ptujo hrado bo kleti se smejal!“

Čeprav je v vodi mrzlo, Matijčetu je znoj.
 V klobuk pa Martin usta: to maže kakor loj!
 Smehú popadke komaj v grgutci še drži:
 Matijče nag pa — v juhi! Za Boga, počil bi.

„In tebi, vražje sême, ki dal si mu zaklad“ —
 Vês vznesen zašepeče — „kar pal bi ti za vrat.
 Če kdaj pod milim nebom povzdig te počasti,
 Najviših vislic, bogme, zato že vreden si.“

75.

Zdaj Martin, ptič naviti, pognavši hlimbo v klas,
 Pomilovalen, čuj ga, v vodnjak zažene glas:
 „Karkoli vaš namen je, o sosed brž za vrv!
 Sam Bog me je prinesel, iz mlake vas bom zdril.“

76.

„Pa kje je moj tovariš?“ — Matijče zdaj kriči,
 „Tovariš? Vaš tovariš? — Tu žive duše ni! —
 „Spustite šaj obleko. Tu gol sem kakor meh.
 „Je... ni!“ - odvrne Martin, duši ga strašen smeh.

77.

„Tu činil vrag ni jeden, vès pekel delal je,“
 Matijče tresčen vzdihne in skoraj zjoče se —
 Ne le, da prazne muhe dobil sem kot zaklad;
 Ne, môra ga zaduši! Še — hlače vzal je tat.“

* * *

78.

Zvečer pa gazda Martin gosti meščane tri,
 Pijó ti tako vince, bolnik ozdravel bi:
 Odmev je takih smehov, glasán je zbor in živ,
 Ko bil bi na Olimpu se dans kak bog rodil.

Po Zórah vpričo polnih kozarcev in klobas,
In tam pod staro lipo ti vlada smeh na glas;
V gostilnah in žganjarnah ti smeh ženó glasán.
Ta smeh pa je provzročil Matijče iz Zorán!

Prva moja pesem l. 1855:

Očetnjavi*)

Kakor rožne zore plamna sveča,
 Ki ti v srečnih gor žari vrhé
 (Duša mi treptá, se v sli topeča!)
 Lej, svetó in milo sije v mé.
 Tebe mislim, naglo me presune,
 Pa ko bard prevznesen vdarim v strune.
 Tebe čutim, v gozdu ko buči,
 V Soči, kjer čez skale, čuj, bobni.

Molim: deve glej, mi očetnjava!
 Kak jo sram ovaja, sél nezvest,
 Ko mladeniču plahó priznava
 Prvikrat ljubezni rajsko vest:
 Tak mi v sle vrtincih ino vrenja
 Pa v bojazni mladi duh se spenja,
 Molk veli; a ljubim te. V poklon
 Sprejmi citer mojih *prvi* don!

*) Zložena v 19. l. moje starosti, a nikjer še natisnena. Tedanje šolske razmere na gimnaziji niso bile kaj ugodne obelodanjenju takošnih proizvodov.

Šlo je v zvok! — Oj, draga me je čula!
 Kvišku moč, zdaj hitro na-me zir!
 Dej, rotim te, če kedaj si slula
 Va-me vlij svetlobe divni vir!^a
 Fantazija, ki srcé napajaš,
 Sad nebeški zemlji proizvajaš,
 Ki žariš ko severna tam luč,
 V prizorišče slik še plašnih gruč.

Ven, vi gozdi v njeni osvečavi!
 Tiši v vas je bival prošli vek,
 Kjer prednamec srečni tam v dobravi.
 Gledal je živjenja mirni tek.
 Milše solnce, ki je nanj sijalo,
 Grelo srečniše je tod obalo,
 Severa moril ni tukaj kyar,
 V Libiji ostal je strašni žar.

Pesmij orfičnih bogata muza
 Kak polnila je pastirju dan!
 O kak marsiktera *Aretuza**)
 Prešumela gozdov teh je plaš!
 Smrtno vladati, lej, tod ni smelo
 Deročine grozovito žrelo;
 Kot gazele krotke naših stran
 Koze, srne čuvale so stan.

Tu kjer ljudna zdaj blešči Gorica,
 Hladovite ceste zdaj šamé,
 Brest v nebá je gledal jasna lica,
 Samotarec tih je snul željé.

*) *Aretuza*, sirakuski vir, koji je veličalo mnogo stárodavnih pesnikov.

Trop pogodnih Vil kakó je skakal,
 Ko skozi šumo lovec je korakal!
 Kjer starinski grad se dviga zdaj,
 Silfu cvetnemu je cvetel raj,

Kteri tjakaj, kjer pastir je peval
 Sam ko *Flak*, slaveči časa beg,
 Ko v sabinskem logu je sameval,
 Hitel z lipe je na Sočin breg.
 Tu na veji, 'z modrega zrkala
 Lastna slika mu je v slast sijala:
 Lej, priroda očetnjave kraj
 S predstvom dičila je že tedaj.

Kar — še pevala je slavka mila —
 Splašenih da ptičev trop zbeži,
 In pogorska javk zažene Vila,
 Čuj, sekira v šumi zadoni.
 Prvikrat o hoste nagli zgubi
 Solnce prosto prosta tla poljubi;
 Med jazminom, v senci hladnih bek
 Praznovala Soča prost je tek.

Oj kakó, ko s srečnega *Himeta* *)
 Ko z Eólove bi*harpe čaral glas,
 Z gostega tamjana čbelic četa
 Je brenčala s hriba v tiho vas.

*) *Himet*, hrib v Atiki na Grškem, na katerem je raslo tamjana in drugih sladkodišečih zelišč v obilici; njegov med je slovel po vsem tedaj znanem svetu kot najizvrstniši.

Mirniše sijal je blišč narave,
 V miru vel je duh prihodnje slave;
 Kjer Gorici stal je Palatin, *)
 Ni grmél še borbe hrumni čin.

Kar — oj groze, sile zle, tatinske! —
 Ko povodnji vsežeroči val,
 Pribesni le-tod v zemljé latinske
 'Z daljnih stran iztočnih trum drhal,
 Ko volcý deró te strašne ride,
 In pod Nanosom se v kvar izide
 Boj Evgeniju, kjer, čuj, vzgrmé
 Davorije s sanj ga krasne sle. — . . .

Tu pozdravljam te, o gorska lipa!
 Kjer pod tabo mladec, lej, sedim
 In v motrenji prošlih dnij iz sipa
 Dol v novino duhom zdaj bežim,
 Tu pozdravljena mi si *Gorica*,
 Ki v dolinskem raji ko kraljica
 Sredi trt, poljan, bliščivih hiš,
 V vencu pridnih sel, vasij sloviš.

Vredno kdo naj pel bi tvojo srečo
 V brambi nje mogočnih repetnic?
 Alj te vdar ni bežal gromni! — Z večo
 Jezo pregrmél je pravde klic.
 Često vmolknili so tvoji vriski,
 Strašno so sijali vojne bliski,
 Ko 'z Ogleja ti vihar je hrul,
 Pa beneški lev je v té zarjul.

*) *Palatin*, grič, na katerem se je začel graditi Rim. Grič, na kojem se dviga goriški grad, se tukaj jednači *Palatinu*.

In v gorjé dežel ko s Kapitola
 Korzu nesla je prek Franc'je mej
 Tam od Sene orla moč ohola
 Grozovite strele tja naprej.
 Ponavlja je grome vroče ravne*)
 So zapele gališke kartavne,
 Drev blaginje, joj, ti odcveti
 In s poljan zdaj plug ti v tmo zbeži.

Zlim zaletom tarča je krasota,
 In osoda zmir jej zlata ni:
 Zmajev dlje nad njo reži togota,
 Ko mirú jej oljka zeleni.
 Jedva mir zasije v jasnem zraku,
 Spet izviješ se nevihtnem' mraku;
 Trg se vzdrami, zaslovi obrt,
 Iz ledine spet se smeje vrt.

Cérera**) vihtila težke snope,
 Polnil je golide vinski bog,
 Sreče videla zdaj nisi skope,
 Sul v naročje je bogatstva rog.
 Mart***) te stresel pot je marsikteri,
 Tmavih sil skovikale so vjeri;
 Spet škrjanec glasno gostoli,
 V šumi slavec spet vrhé budi.

Tiho je Belona.****) — Zvezde jasne
 V Slave širni sijejo že hram,
 Umeteljnosti žari, pa več ne vgasne,
 Ogenj čistih prs ko Vestin plam.

*) Vroče ravne - pred piramidami

***) Boginja rastva, žita.

****) Vojne bog.

*****) Vojne hrup miruje.

Urno v delo kiste, oj Apeli!
V dan Lisipi, ven Homeri smeli!
Slava in blaginja, sestri ti;
Proslavita dom naj v večne dni!

S hriba tvojega, oj očetnjava!
Čuj obljube moje prve zvok,
Kjer še peni Soča, dere Sava,
Kar pokriva te nebá obok.
Tukaj čuj me, očetnjava ljuba!
(V inočinca trešči naj poguba!)
Tebi služi naj odslè moj stih,
Misel, slovo, djanje vid in dih.

DEVINSKA GROFICA.

Junaška pesem v 3 delih:

- a) *Uvod.*
- b) *Nuna devinska.*
- c) *Osveta.*

Uvod.

I.

Devin morjé ko nekđaj-jadransko mije še:
In tiho pere skale in gromno buta v nje,
Plavuta todi riba mirnó ko prošle dni,
Z napetimi vetrili še mimo brod hiti.

Ti grad pa, nekđaj hrupen, kak tužen v morje zdiš!
Kđaj šum je tvoj potihnil preminil tvoj je bliš!
Po noči vjer skovika, po dnevi kroka vran,
Mirišče osivelo, s spomini ven na dan!

Na bojnem polji krivde razpravlja meča ost,
S pravice trona stih, maščujte krvno zlost.
Plačilo! vpije pesem, s srcá doni globin:
Izdajici, trinogu, brezsrčnežu pogin!

Nuna devinska.

II.

Kjer na skali zreš mirišče
 Grad je nekđaj bival slaven:
 V njem bliščivo žil je Pemo,
 Bogat grof, a maščevaven.

Kdo prešteje vse krivice
 Samosilnika brez vere?
 Trd ko kremen, ni se božje,
 Ni ljudij se bal zamere.

A zboji se in nakloni
 Duh se njemu nečloveški,
 Kar izdane bližnje kraje
 Sebi lev želi beneški.

Zlo vali to v črnem duhu,
 Že izvršbo Pemo kaní,
 Rodoljubni Bogomili
 Pa srcé najhujše rani.

Pređenj stopi lepa žepa,
 Milo se pred njim razjoče;
 Naj se vmakne budi misli,
 Na kolenih tam zastoče.

Ter uči ga, kako dobrim
 Domovina vsem je svetā,
 Kak o tem da slaba misel
 Že v sramoto zlo je šteta.

Pa pristavi: „ Oh, odjenjaj,
 Če te dobri duh navdaje!
 Glej okrajin, ki je Soča
 Staroslavna tam napaje.

Še ozri se v tihe kraje,
 Ki je vidiš tu pred nami,
 Ki Timáv je že od nekdej
 Veličastnim šumom drami.

Alj ne pomniš, kako Vesna
 V njih ponavlja staro slavo,
 Ko cveticami, zelenjem
 Jim oblači plan, dobrovo?

O le dej, poslušaj v duhu
 Naših ptic premile kore:
 Kteri kraj njih sladke zvoke
 Prekositi takrat more?

Glej na hribe, glej na griče,
 Ino divnih glej gradičev,
 Petje čuj teh stran pastirjev
 In veselje čuj kmetičev.

Ni ga holma, ni je gore,
 Kjer bi znažna cerkev bela
 Kakor krona na višavi
 Sred zelenja ne krasela.

Kjer pobožni narod moli
 Njega, ki po svojem lici
 Nas je vstvaril in časti ga
 V mili slavski govorici.

V Alpe glej, ki z modre dalje
 Kakor v znance zro v te kraje,
 Tam ko straže, njim izbrane,
 Zmirom zvesto je čuvaje.

To tleželo bi, še srečno,
 Ki te zove zdaj še sina,
 Ti ničemurno prodajal,
 Ki je nama domovina ?

Ti sovražiš jo, ko imaš
 Jo braniti brezi straha,
 In obogatiti grešno
 Po izdajstvu hočeš Vlaha ?

Sjajno ti obeta kneštvo :
 O doboš je, kdo bi dvomil !
 Zviti Vlah bo zvest obljudi,
 Ki prisege že je lomil ! . . .

On oblastjo bi Primorcem
 Zbrisal njim lastnije prave,
 Ter podrl bi in pohodil
 Stare šege in postave.

Ino njim, ki so jim drage,
 Kri se nebi razvrnela?
 Vlah tedaj spustil bi
 V desno, v levo koj krdela.

Vidim klavnice krvave.
 Kako naše Vlah strahuje,
 In v ošabnosti nestrpni
 Obrvi temné dviguje.

Čujem glase ko iz Rame,
 Žen jokanje, grozno vpitje,
 Vidim gnane brate naše,
 In brezupno rokovitje.

O za Boga! S čim se ljudstvo
 To takó je pregrešilo,
 Da pogreznosti je hočeš
 V to osodo sprenemilo?

O pri sladkem, milem bitji,
 Ki pod srcem že je nosim,
 Daj slovó hudobni misli,
 Bodi mož, roté te prosim.

Scer gorjé mi, spregorjé mi,
 Da bilá sem v svet rojéna,
 Ino z možem, tmo ljubečim,
 Kdaj bilá sem poročéna!....

Dé, in javkom vse napolni,
 Čuj, prostore tužne hiše,
 Tei z lasmi solzâ potoke,
 Ker zamán je, jok si briše.

Ne zmodri svarilo grofa,
 Nji z udarci je povrne:
 Pse naščuje srdne v ženo,
 Krute hlapce v njo obrne.

Zapodi jo ven iz grada
 Na samotno, temno cesto,
 S kraja v kraj kolné podi jo
 Kakor grešnico nezvesto.

Tamkaj noč v viharno-kriko
 Jokajočo je sprejela,
 Luna ni, ne mila zvezda
 Dol prijazno jej brlela.

Pozno v noč dojde dolu
 V samostan štivanski. — Kak presune.
 Skor očem ne verujoče
 Nje pogled pobožne nune!

Bogomila tukaj hira
 Nun zastonj je prizadeva,
 Ni več zdravja mile nade,
 Bogomila bolj medleva;

Dokler v stiskah zlih bridkostij
 Sinčka zalega povije,
 In v molitvi blago dušo,
 Dušo angeljsko izdije. . . .

Zdaj pa čuj me, dobro moje,
 Ino groza te prešine
 Ko spoznaš neobičajnih
 Hudobij še globočine.

V grad po spolnjeni osodi,
 Dete v lonu, prikoraka
 Mlada nuna; bridke solze
 Tam pred grofom zdaj pretaka.

Nuna dete mu ponudi,
 Noče krutež ga sprejeti;
 Marveč zgrabi njo in dete,
 Z grada dol ju trešči kleti.

A gorjé tedaj zločincu!
 Čuj, ko morska bi strašila
 Rjula, zahrešči po bregu
 (Se skazuje božja sila!)

In med treskom iz dvojice
 Mrtve šine kip kamniti:
 Nuna péstuva tam dete,
 O pogled pregrozoviti!

In pošast odslé pogosto
 S piskom ljuteža proganja
 Od izbane do izbane
 Prenesrečnega mu stanja.

Osveta.

III.

Zvonov štivanskih hrupno po Krasu glas doni,
 Po morji se razlega in daleč tja hiti:
 Sirota marsiktera se joče tamkaj vmes,
 Dans marsikteri udovi solzé lijó 'z očes.

Lej, v kinč gomil še svežih vseh mrtvih tužni dan
 Z višav temno oblačnih mrači večer grožán;
 Še vre na svetlo polje seljakov bleđi kor,
 Molé še v cerkvi nun se pri rakvi joče zbor.

Spolnilo skor je leto pomembni syoj obroč,
 Odkar je Bogomilo zajela groba noč;
 Že tma prodira pozna prek samostanskih lin,
 Se nune v domu ranjki solzé se tam v spomin.

Bilá je, ah, nje duša ko jutra nježni žar,
 Bilá je dobrotljiva z nebes ko svetli dar.
 Pa kakor piš mrazivni morí pomladnji cvet,
 Vmorila jo je tuga še v blišči zgodnjih let.

u zdaj lešči v Devinu se grada širni stan?
 Nocoj tam grof tuguje? (Da, on - in mrtvih dan!)
 V valove morske sije iz oken čuden bliš,
 Od skal, stenâ se belih odbija bližjih hiš."

Šuj, kupe žvenketajo in troblje hrup ženó.
 In svatje med bučanjem vojaške tam pojó.
 O mili, mili Bože! Alj um hiti v prepír?
 V Stivann jok prebridek! - v devinskem gradu pir!

Za Boga! Kaj pomenja na gradu hrup nocoj?
 Sosega v strašnem boji nabil je grofov roj.
 Soyrag je kar uništen, posečen skor je vês,
 Ostanek tužni v ječo je moral, guan ko pes.

Rožljajo z lanci v tmíni, kolnoč ženéjo krik
 Tja v grad nesrečni robje, (kak bôde zmage pik!)
 Ko gor' balrav o štebrih lešči se vencev sij,
 In hrup le še glasneje gluši jih davorij.

Potrato kdo přeceni, ki bije z miz v oči?
 Pené se vina draga, ječil tam vonj duhti.
 Ostri jezike svatom nocoj mogočni sok,
 A ciper' šne še najbolj jih mami žarni tok.

Gorjé! Uhó kaj čuje? Se zlobno meša svet?
 Te vitezov, junakov zovó ponosen cvet?
 Možaki po pravici, in krščenci so to?
 Neverci, rokovnači, divjakov bratje so!

Dostojnost je zbežala, nič sveto ni odslěj,
 Govor čuj, njih prehaja že bran spodobnih mej;
 Lej, zibelj hrohotavcem nesramen sije z lic,
 V obrede leta syete zdaj ost njih grdih pšic.

A čuj ti grešni tabor, čuj, grof ti krvolok!
 Zdaj šum in smeh je tukaj, enkrat bo tukaj jok!
 Za kazen maščevanja na vašu pride dan,
 Skovikala bo sova, zakroče tukaj vran.

Še hrup se čuj, ne vleže, ko Pemo vstane spet:
 „V spremembi“ - zdaj zavpije - „zabav poganja cvet;
 Tu žensk obličij solnce spomladnje sije v nas,
 Kozarce, polne mize in pesmi dal je čas“.

„Jedi, pijače, ženske: izvrstno to je že:
 Vse to nam maže grla, nam maže tud' srcé;
 Mozá le še, ki kaže, kod tir tja gor drži,
 Duhovna, da nam moli, zato tu želel bi“.

Hrohodom otlej psovki takoj odgovoré,
 Da stresnejo se stebri, dvorane se stené;
 Kar, čudo, gorostasnik - lej, kinči ga talar -
 Še prej ko smeh potihne, v izbano stopi kar.

Ukačem o prikazni čeljust se stegne v pas,
 Naključij vsim to čudnih najviši zdi se klas.
 Graščak gledi osupel, a naglo zbere se,
 Ter v prišleca poglede, ne kaj dvorljive, vprè,

In dé zasmehovavno: „Mi tu smo zdravi vsi,
 Zato pa tudi sodim, gospod, da ste zašli;
 Tu pesmami, kozarci skrbij podimo roj;
 Zato pa spovednika ni treba nam nočaj“.

Duhoven se prikloni, miran povzame, čuj:
 „Pred vsem nikar zamere, ko jaz Vas vsak spoštuj!
 Ó slavni vitez, znajte, zašél jaz nisem, ne,
 Pogled Vaš milostivo, če v mé se dans ozrè“.

„Bolj pridi tukaj milost, ko bil bi žrtva zlu,
 Ki v poslih zdaj iz Rima podvižem se domú;
 Gotovo v noč bez krivde zajel sem se temnú,
 Čeprav sem operotil hitečo dans nogó“.

„In ker sem toplo prosil, in krije me talar,
 Koj otca Krotkoslava sprejel je Vaš vratar;
 Gospod, že dolgo hodim, ostavil kar sem Rim;
 Zato, ah, dovolite, da tukaj prenočim“.

Spočeto grof zdaj šalo pod himbe skrije lub,
 In brž na čelu zbríše oblake temnih gub:
 „No, dobro došli!“ - kliče - „Koristi si želim,
 Prisotnosti naj Vaše nocoj se veselím“.

„Zabavam vsi živimo, in dolg' čas ja pozoj,
 Ki tare nas, zato pa kazniv ni časa vboj.
 Kaj mičnega povejte; a pitje prej in jed!
 Čvrstó kaj kup spraznite, zajmite 'z naših skled“.

„Karkolj nam pa poveste, če molbi niste gluh,
 Ko zvok svetóv pošastnih zavzetjem sprejmi duh:
 V kosti in mozeg idi, pa tvarjaj, kar se dá;
 Nemara, ha, predere nam skorjo še srcá. —

Smeh vtihne, že začeti, ko dvigne se orjak
 In v grofa čuj, naperi besedo naglo tak:
 „O vitez, zakon vezen izrekli za-me ste,
 Pripovedi želite? Zgodi naj urno se“.

„A, prej pri tem požirku mi vsahni tu čeljust,
 Če kdo v govor bi segal - ko pride kaj mi 'z ust.
 Brez nuj da smem do konca, prisegel vitez bo,
 Drugáč ne zinem, nujin zahtevék moj je to“.

„Izpolnim to Vam lahko“ - zdaj grof odgovori -
 „Ker duh se Vam tu naše nadlege le boji;
 Le urno brez zapreke! Govor se prosto vlij;
 Če mož beseda nisem, me z jasna strela vbij!“

Izviije vzdih se ptujcu iz grla zdaj globok,
 Na moč mu zazibavši nemirnih prs oblok,
 In kakor demon zviiti, ki kvar raduje se,
 Tja v grofa, v brojuo družbo oči lisjaške vpre:

„Na Jadfe bregu“ - jame - „še grad sloveč stoji,
 Kjer žil je vitez slaven in, žali - še živi.
 Trinogov zir sijál je znuad tmin njegovih lic,
 Vsak čia njegov je nosil krvav pečat krivic.“

Le-tam kraj modre Soče cvetèl je grad tedaj
 Vinogradi opasan; a zdaj zapuščen raj;
 Znuad holma zelenine, v goriško zroč ravan,
 Z višave nje nadzira doline bujni plan.

Tu vitez bojne slave prežil je srečne dni,
 Kar jih v vojské viharji, prebil v nezgodah ni:
 Sinove tu je vežbal za boj in za turnir,
 Héi cvela mu je brhka, pregrenkih skušinj vir.

In kakor krasna Vila proslavi tihi log,
 Takó po Bogomili zasluje grad okrog -
 Od bliz in daleč divne lepote njene žar
 Privabi mladih snubcev ponosen kolobar.

O da v razrita prsa spomin ne hitel bi!
 Kak kratko si sijalo oj, solnce rožnih dni!
 Tak slul je dan le malo, ko zdajci lej, vedró
 Zavije mes' c. srditi v oblačno tmo nebó.

Oj, miljena-devojka še žila srečno bi,
 Da z Jadre vitez temni nje snubit prišel ni:
 Tak mirni golobici nedolžno mrkne okó,
 Ko lačen se z višave zažene jastreb v njo. —

Nihčè zmed mladih snubcev ne gane jej srcá,
 Ker skrivši le Turanu ljubezni jej igra,
 Turana ona ljubi, za njo gori Turán;
 Prisege pa nobeden ni čul ko zvesti dan. —

In otec zbrane snubce pozdravi kaj lepó,
 Pozdravi brez ovinkov jim reče pa nato:
 Junakov mila dika, Vaš zbor si štejem v čast,
 Tajil ne bom, nahaja srcé mi redka slast.

A predstva komu zvezda prisodi tu naj se,
 Ko vrednosti Vas slava jednako kinči vse?
 Zamera me ne mika, zato pa ne hitim;
 Zato pa čujte, dragi, kaj tu vam govorim.

Da spor se tu ne scimi in jenja vsak prepír,
 Ker že želíte hčere, napravim v to turáir.
 Kdor hoče jo objeti, naj v sulčbi skusi dlan.
 Jaz, bogme, ne prekličem; moj sklep Vam zdaj je
 (znan. — ...)

— Govornik tukaj vtihne in vzdíhe ponovi,
 Pa trpen gor otožne obrne v strop oči;
 Po kratkem prenehljaji, obljubi da je zvest,
 Globoko še vzdihnivši povzame spet povest:

„Dan napoči in turniršče
 V cvetnej smeje se osnovi,
 In po odrih že v bršlinu
 Zlati se vijó pasovi.

In med Ninfami pod nebom
 Mila sveti se Najada,
 Kakor mesec na zvezdišči
 V krasnem lišpu grof' nja mlada.

Kakor val šumi o bregu,
 Ko bučel nemirna gnječa,
 Čuj, šumi gledalcev truma
 Videti razvoj, želeča.

Zdaj zatrobi in v stremenih
 Zlatih vjezdi dvajsetero
 Brhkih vitezov v nakitji
 Se bliščečem mnogotero.

Kaj ponosno lej, o glavi
 Jim vihrajo perjanice,
 Bistro zró po sokolovo,
 Vneto sveti se jim lice;

Sveti se, vsaj gre za srečo
 Njih in Bogomilo blago,
 Ki med njimi išče njega,
 Čegar ni, obličje drago.

Ali kmalu, čuj, ploskaje
 Truma viteza pozdravi,
 Korenjaškega Turana,
 Ko prijezdi, tam se vstavi.

Kader vitez v Bogomilo
 O gospôda, krene glede,
 Rudečice mila zora
 Koj obličje jej oprede;

Nesebičniše ljubezni,
 Mogočnejše srčne sponi,
 Ni še zrlo svetlo solnce,
 Kar vshaja ino tone.

Spet zatrobi. Zđaj ponosno
 Prijahavši mu naproti
 Vsak orjaka se po vrsti
 Kar mogočnim kopjem loti.

Toda kos mu ni nobeden,
 S sedla sleharni omahne
 Kakor snop pod cepcem v gumnu :
 Devetnajst jih s konja pahne.

Sreča mila in junaška!^o
 Mladcu bliža se trenotek
 Zaželêni!.... Trikrat srečni!
 Le en sam je še napotek....

Bogomila more komaj
 Srečo videzom odeti ;
 Vsaj ljubezni prva spomlad
 Jej je prsa jela greti.

Tako med bodečim trnjem
 V senci, lej, venó cvetice ;
 A ko solnce sije na nje,
 Spet povzdignejo glavice....

Hrumni plosk še ne potihne,
 Ko, peneč se, prilomasti
 Z Jadre vitez, zadnji borec,
 Koprneč, se koj spopasti.

Šum v zvilhranem prahu vstané,
 In ko grof, jezeč se, skaka,
 Velikan visokim ščitom
 Jezdčca pripravljen čaka.

Grof v napad, orjak se zgane :
 Konj se spenja bojeviti,
 Vije grivo, ogenj piha,
 Tla tresó se pod kopiti.

Grof divjà in zrè togotno
 Kakor tiger meri leva,
 Ko se srečata v puščavi,
 V boj sileča, polna gnjeva.

Ali kos ni spretnim suncem,
 Ki zvené, da kar odmeva.
 Že mu ščita turja koža
 Na več krajih tužno zeva.

Še en sunec, pa bo zmagan!
 Zdaj pa, ah, se sreča vmakne:
 Ko se spet na moč zažene,
 Konj orjaku se spotakne.

Koj nahipen sunec trešči,
 Padšega zadene silo,
 Z Jadre vitez, grof zaslužil —
 Kdo bi mislil? — je darilo!

Da! Zaslužil, o gospôda!
 Ž njim zaslužil je vse sreče,
 Je zaslužil Bogomilo,
 In sladkosti ž njo največe! —

Ko je vitez stal v sramoti,
 Kteri upal že je smelo,
 Iznenadjeno deklè je
 Hišni v lonu tam medlelo....

Kaj so sreče vsi obeti!
 V vništbe čuta vsem zasegu,
 V tla gledé, molcé nesrečnež
 Se odtegne v plahem begu.

Tako tužnik, naglo treščèn,
 V temnih se nižavah vije,
 Ki ga zdajci s svetlih vrhov
 Sreče vrgle so goljfiže.

Koj odroma vitez s kraja
 Tja, kjer sveta kri je lila,
 Da na tihem, svetem mestu
 Leči bol, dobi hladila.

In v samoti, kjer so blizu
 Sveti udje krvaveli,
 Živel tam je samotarski
 Ob studenč. ici in zeli.

Posvetivši tam molitvi
 Na vso moč srcé in misli
 Neprenehoma je molil,
 Imajoč le sveto v čisli.

Trdo posti pa kroti se
 Od zore do druge zore,
 Dušo vadi dolgo časa,
 Pa spominov le ne zmore.

Misli vse mori na drago,
 Da bilá bi pozabljena.
 Pa zamán! . . . Le še živejše.
 Vstaja v njem podoba njena.

Ah, od dne do dne le hučše
 Prejšnjih ran so bolečine;
 Da-si moli še toplejše,
 Bol le raste, več ne mine.

Ino predno mine-letc,
 Odženó ga srčne sile:
 Videti on mora zopet
 Drago lice Bogomíle.

In neviht prestane jeze,
 In bori se s tolovaji,
 Tja hiti nazaj, da drago
 Vidi spet v domačem-kraji.

A, gospóda, več ni videl,
 Nje, ki o nji mu sporočijo,
 Da je vencem mučeniškim
 Sla v nebeško domačijo!

Pa, gospóda; zdaj strmite
 Ino čujte zlo novico:
 Z Jadre mož, tirán brez duše,
 To pomandral je cvetico* — ...

S tem se vstavi zdaj govornik,
 Strmo v grofa tja pogleda,
 Ki tam škriplje ljute jeze,
 Se tresó mu lica bleđa.

„To je konec, milost Vaša“ —
 Dé duhoven zaničljivo —
 „Verno, kakor ste želeli,
 Vest povedal sem ganljivo.“

Da je umrla Bogomila,
 Kak Turán redil je rano,
 Zrisal zvesto sem oboje;
 Če Vas mika, brž na blano!“

Reče. Zdaj graščak znad stola
 Šine in kriči roté se,
 Da okoli vse strepeče,
 Da se strop in steber trese:

„Prej, slepar, se te vsmili,
 Če si zból ga, ris v togoti,
 Ko devinski grof, ki jezik
 Tvoj peklenški ga sramôti.

Vstani, rabelj, če se valjaš!
 Kde ste mevže, gnjile straže?
 Da vas kuga! — Psa zgrabite,
 Ki nesramno tukaj laže,

Potepuha — bes ga lopi! —
 Na tezavnico stegnite,
 Ter natanko, česa išče,
 Brž iz žrela mu izvijte!

Ti pa, čuj me, pop lažujivi!
 Ti spoveš se vpričo teze,
 Prej ko rabelj te zadavi,
 Kdo si ti, kaj so pretveze....“

Mrzlo dé ogovorjê nec:

„Grof potrpi, stvar bo znana!
Le potrpi mi, o Pemo:
Se nocoj boš zrl Turana,

Ki v drznoti redkej stare
Prišel je rahljât spomine,
In nad tabo maščevanja
Doprinašat dolžne čine.

Lej, povedal — pazi grofe! —
Sam Turán je tebi v lice
Tvoje, svoje je dogodbe
In nesrečne še grofice.

Da je ljubil Bogomilo
Ta Turan, je stvar dognana,
Zreti hočeš tekmovalca?
Lej ga tu, tu glej Turana!...“

Reče, se odpnè. - Ko z boka
Meč, vsem znani, se zasveti,
Zdajci vsklikne vse: Turan je!
Vanjga zbor strmí zavzeti. —

Maščevalnosti ko gnjeven
Duh, Turán zdaj v grofa gleda,
Ki tresó se mu v spoznanji
In osupu lica bleđa.

Dvomno grof strmí v prikazen,
Bos ko stopil bil bi v gada,
Se v krivice zlej zavesti
Prejšnja srčnost mu upada.

A takoj se mu povrne
 Srd, teman ko val vihravi;
 Še molči, okó mu strelja,
 Vročá kri ga v grlu davi...

Tako merita se leva
 Stare jeze bridke rane
 V hujšem srdnj ponavljaje.
 Vsak pripravljen, koj da plane.

In med tem, ko zbor v molčanju
 V duhu stvar to suče dvomno,
 Molk pretiže grof zdaj prvi,
 Da gluši, z besedo gromno:

„Pač imél bi, pritepê nec!
 Shropsti v rabeljnôvi pesti;
 Vendar naj te jaz zakoljem,
 Da otideš prej k nevesti.

Vrata, hlapci, brž odprite,
 Kjer v morjé se grad obrača,
 Da zaklanega koj va - nje
 Cabnem z grada dol bahača.“ —

Koj Turán svoj meč izdere:
 „Vrisk peklenški že te kliče.
 Dej, odrini, neznabožnež!
 Urno, urno, čuj, kak kliče!

Pazi, grešnik! Nuna pišče!
 Hitro sèm, nebes nikalec,
 Žensk nedolžnih ino detet
 Peklu zreli ubijalec!

Ker, dokler ni Bogomili,
 Ki si v zgodnji grob jo pahnil,
 Spravljen duh, ti ne odjeujem
 Žitja vir če bi mi vsahnil.“ —

Vkup zdaj treščita kô leva
 Uhoglušnim ropotanjem,
 Svetla križata se meča
 Kakor bliska, žvenkotanjem.

Vsak navzočih v mrgoljavi
 Meč svoj zgrabi brez odmora,
 Da pomorejo graščaku,
 Alj ju spravijo iz bora.

V nje graščak se koj obrne:
 „Prenehajte, dragi moji!
 Pade zmagan, ne napaden,
 Da-si pes je, naj v dvoboji.“

Pa Turan veli, kričé jim.
 „Zdajci v stran iz tega boja!
 To je dvobor; scer pa znajte:
 Vjetim meč se ne pristoja.

Mar ste prosti, ko so spona
 Dol' jétnikom se razbile?
 Smrt vas čaka, ak se vprete,
 Scer otidete brez sile.

Maščevati padle brate,
 Njim edine zdaj so brige;
 Nezaslužene, sramotne
 Todi zbil sem jim verige.

Al spremembe, vam neugodne,
 Uho vaše še ne sliši?
 Alj ne čujete še vriskov,
 Ki doné po širnej hiši? —

Rekši to podvoji mahe:
 Grofu z rame kri že lije.
 Grof zakolne. Ko bi trenil,
 Zdaj Turán mu glavo zbije.

Odskočivši ta vali se,
 Po pečevji strmoglavi,
 Pa štrbonkom grozopolnim
 Dol' v morjá valéh se vstavi.

In nad njo strašivnim pljuskom,
 Čuj, zaluskajo valovi,
 Zamrazi da poslušalce,
 Ko šumeli bi duhovi.

Zdaj Turán za padlo vpije
 Ves togoten v globočine,
 In prisotnikom zbledelim
 Glas pregrozni v mozeg šine.

„Zgini v pekel prehudoba!
 Ljuta kri najbujše zmije!
 Kar je vode v širnem morji,
 Grehov tvojih na omije.

Večni ogenj naj ti sveti!
 Večni piki te drvili
 S pekla v pekel, ki si meni
 Srečo kral pa Bogomili!

Kri nedolžno da bi pilo,
 Žrelo tvoje več ne gine,
 Tudi priče tvojim činom
 Več ne bodo te zidine.

Crnem' domu, kder za brate
 Rajnka je zamán prošila,
 Bogme, črnej hiši tvojej
 Zadnja ura je odbila!" — —

In javk nastane v gradu, in svatje vên hité
 Po skrivnih izhodišč'ih ko splasene ovcé;
 Vahljajo že plameni, odzdolaj poje vrisk,
 Grozivno vanj se meša kamnite nune pisk.

Lej, kvar prodira v hišo, razkošja dom gori,
 Da bližnjih sel zidovje, clo morje zažari,
 Kjer val zapljevka v svitu, ko v plam bi slastno zroč
 Sosvetkoval svobôde, rešitve sjajno noč.

Kakó divjá v višavah pošastij dolzih bor!
 Lej črnih spak in rdečih plamenov silni vpor!
 Nadkriljâjo plameni, kot sli hité v nebó,
 In žarnokrili vanje svobôde vest nesò. —

* * *

Devin morjé ko nekđaj jadransko mije še,
 In tiho pere skale in gromno buta v nje;
 Plavuta todi riba mirnó ko prošle dni,
 Z napetimi vetrili še mimo brod hiti.

Ti grad pa, nekđaj hrupen, kak tužno v morje ždiš!
 Lej, šum je tvoj potihnil, preminil tvoj je bliš:
 Po noči vjer skovika, po dnevi kroka vran,
 Osvete, dom pregrešni, na té je prišel dan.

POPRAVKI.

V slučajih, kder stoji n. pr.: š mesto č ali naopak; ali pa s m. š kakor str. 9., 2. kit. 2. verz sum mesto: šum itd. blagovoli bl. čitatelj sam popraviti pogrešek.

Sicer je paziti:

Str.	11	2	kit.	3	v. beri	<i>groziane</i>
"	24	5	"	1	" "	<i>zle vojské</i>
"	33	5	"	2	" "	<i>mežurka</i>
"	79	3	"	1	" "	<i>na-te</i>
"	—	6	"	2	" "	<i>povedó ti</i>
"	—	7	"	1	" "	<i>grenkot</i>
"	—	7	"	3	" "	<i>drznoti</i>
"	128	2	"	1	" "	<i>vernih.</i>

KAZALO.

	Stran
Zvečer na hribu	9
Srbi leta 1876	13
Furlanska beda	16
Svobodnjakove tožbe na cesti	18
Moč in pravica	20
Valkun	22
Savloy srd pred Gibejo	26
Doktor Cmokavzarjev hymnus	31
Ogoljufani hudič	33
Doktor Lenko in duplika	37
Vodja Pivar	40
Vodilce za življenje	42
Jurijeva nezaupnica Apolonu	44
Blančajda	48
Rilkova smrt	52
Vlasulja	57
Loj Teremka, ruhostrelec	60
Zevs in Junona	63
Filozofija in želodec	66
Zastavljena lira	70
Črnko — našgan	71

Satirične trcine :

	Stran
Revolver	73
Domača bitka	75
Duhoviti pohodi	76
Dolžniku ,	79
Prislovice, epigrami, pripodobe	81
Hrošč prismojen	83
Pesnik Legčeva invokacija	85
Današnji svet	87
Zvonček sreče <i>(Berdel)</i>	90
Bélsazar . . . <i>(Slime)</i>	94
Matijée iz Zoran	96
Očetnjavi	113
Devinska grofica (junaška pesem)	119-144

Opazka : V hum. in satir. poezijah ni v obče me-
njen stan niti posamezna osoba, ampak *plame*.

NAJBOGATEJŠA ZALOGA
VOŠČILNIH LISTOV

ZA VSE SLUČAJE.

Oznanilo.

Podpisani, poslužujoč se te prilike, počestuje se, opozoriti slovensko občinstvo na v *Sočci* in *Edinosti* že izšlo razglase, s kojimi je bilo nannanjeno, da ima v *uori svoji prodajalnici papirja, pisalnih, risalnih, muzikalnih pomočkov* in potrebštin, pa tudi *vsake baže tiskaricu za cerkvene, sodnijske in Zapnijske urade* v bogati zalogi na prodaj, in to sicer na drobno in na debelo. Dočim je prodajalnica mnogovrstno previljena z vsakoršnimi v to stroko spadajočim tpečnimi, iz glasovitih tvornic naročenim blagom vseh krojev, kteremu se pridružuje tudi zaloga izvrstnih voščenihi sveč, pripravoca se podpisani mestnim in zunanjim kupovalcem ter zagotavlja dobro blago, nizke cene in točno postrežbo. Vsakoršna naročila se izvrše hitro in prav cenó, da ni bati se nikake konkurence.

V Gardci, 15. novembra 1891.

ANT. JERETIČ.

Založnik in trgovec.

VELIKA ZBIRKA
KOLENDARJEV.